

Державний вищий навчальний заклад
“Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника”
Економічний факультет
Кафедра обліку і аудиту

БАКАЛАВРСЬКА РОБОТА

на тему

«Управлінський облік виробничих витрат на промислових підприємствах»

Виконала: студентка 2 курсу, групи
ОО(ст)з-21

Спеціальності: 071 «Облік і
оподаткування»

Павлишин Софія Віталіївна

Керівник: кандидат економічних наук,
доцент Савків У.С.

Рецензент: кандидат економічних наук,
доцент кафедри теоретичної і прикладної
економіки Ціжма Ю.І.

Державний вищий навчальний заклад
“Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника”

Факультет Економічний

Кафедра обліку і оподаткування

Освітній рівень бакалавр

Спеціальність 071 «Облік і оподаткування»

ЗАТВЕРДЖУЮ

Завідувач кафедри

(підпис)

Баланюк І.Ф.

(прізвище ініціали)

“12”

10

2020 р.

**ЗАВДАННЯ
НА ДИПЛОМНУ РОБОТУ СТУДЕНТКИ**

Павлишин Софії Віталіївни

1. Тема роботи: «Управлінський облік витрат на промислових підприємствах»
керівник роботи кандидат економічних наук, доцент Савків У.С.

2. Перелік питань, які потрібно розробити:

Економічний зміст витрат та їх класифікація. Методи обліку витрат на підприємстві. Підходи до формування системи управління витратами на підприємств. Загальна характеристика підприємства «Рать». Особливості обліку витрат на промислових підприємствах. Калькулювання собівартості продукції на підприємстві. Зарубіжний досвід управлінського обліку виробничих витрат на підприємстві. Шляхи зменшення собівартості продукції на підприємстві. Удосконалення процесу управління витратами на підприємстві.

3. Дата видачі завдання 13.10.2020р.

КАЛЕНДАРНИЙ ПЛАН

№ з/п	Назва етапів роботи	Строк виконання етапів роботи	Примітка
1	Розділ 1. Теоретичні аспекти управлінського обліку виробничих витрат на підприємстві	19.02.2021р.	Виконано
2	Розділ 2. Організація та методика управлінського обліку виробничих витрат на підприємстві	16.03.2021р.	Виконано
3	Розділ 3. Способи оптимізації виробничих витрат на підприємстві	16.04.2021р.	Виконано

Студент Павлишин Софія Віталіївна
(підпис)

Керівник роботи Савків Уляна Степанівна
(підпис)

ДВНЗ «Прикарпатський національний університет ім. В. Стефаника»
Економічний факультет
Кафедра обліку і оподаткування

ВІДГУК

Наукового керівника, к.е.н., доцента Савків У.С.

на дипломну роботу

Павлишин С.В.

на тему: **«Управлінський облік виробничих витрат на промислових підприємствах»**

Організація ефективної роботи підприємства залежить від якості управління, яка обумовлюється своєчасністю отримання менеджером достовірної інформації про стан об'єкта управління.

У ринкових умовах головною метою господарства є отримання максимуму прибутку при мінімальних затратах. Перед підприємством постає необхідність розробки та використання ефективної системи управління витрати.

В роботі розглянуто економічний зміст витрат та їх класифікацію, вивчено методи обліку витрат на підприємстві та підходи до формування системи управління витратами на підприємстві, проведено загальну характеристику підприємства «Рать», досліджено особливості обліку витрат на промислових підприємствах; вивчено зарубіжний досвід управлінського обліку виробничих витрат на підприємстві, запропоновано шляхи зменшення собівартості продукції на підприємстві та удосконалення процесу управління витратами на підприємстві.

Суттєвих недоліків в роботі не виявлено.

Загальний висновок: дипломна робота Павлишин С.В. на тему: «Управлінський облік виробничих витрат на промислових підприємствах» виконана відповідно до вимог кафедри обліку і оподаткування ДВНЗ «Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника».

Робота може бути допущена до захисту, а її автор заслуговує на позитивну оцінку та присудження першого (бакалаврського) рівня вищої освіти зі спеціальності 071 – “Облік і оподаткування”.

Науковий керівник:

к.е.н., доцент,

кафедри обліку і оподаткування

ДВНЗ “Прикарпатський національний
університет ім. В. Стефаника”

“ ” _____ 2021 р.

Савків У.С.

РЕЦЕНЗІЯ
на бакалаврську роботу
студентки економічного факультету
ДВНЗ «Прикарпатський національний університет
імені Василя Стефаника»

Павлишин С.В.

на тему:

«Управлінський облік виробничих витрат на промислових підприємствах»

Роль управлінського обліку в системі управління виробничими витратами підприємства досить суттєва. Адже його роль полягає в інтегруванні системи обліку витрат і доходів, нормуванні, плануванні, контролі та аналізі, систематизації інформації для оперативних управлінських рішень і координації проблем розвитку підприємства. На сучасному етапі тема управління витратами є вельми актуальна, оскільки за умов загострення конкуренції, підвищення глобалізації економіки, високого рівня непередбачуваності впливу чинників на стан підприємницького середовища існує потреба обґрунтування концептуальних засад формування ефективної системи управління витратами підприємств як однієї з найважливіших складових системи управління господарською діяльністю, зорієнтованої на забезпечення їхньої конкурентоспроможності та сталого економічного розвитку на ринку.

У роботі висвітлено теоретичні аспекти управлінського обліку виробничих витрат на промислових підприємствах, класифікацію, методику ведення, визначено ключові проблеми та вказано шляхи їх вирішення.

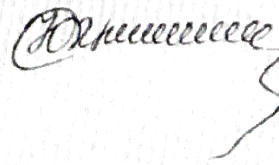
Необхідно зазначити, що в умовах ринку важливе місце посідає дослідження питання управлінського обліку витрат. Оскільки дані обліку щодо здійснених витрат дають можливість працівникам бухгалтерії підприємств визначити ефективність використання ресурсів як матеріальних так і грошових у процесі діяльності підприємства і у свою чергу правильно сформувати собівартість продукції. Відповідно у підприємства з'явиться можливість прийняття правильних управлінських рішень, поліпшення управління виробництвом та зміцнення своєї конкурентоспроможності на ринку.

В загальному, бакалаврська робота представляє собою самостійну, логічну за структурою, завершену кваліфікаційну працю, яка виконана на належному теоретичному та фаховому рівні, рекомендується до захисту та заслуговує на високу позитивну оцінку, а її автор – на присвоєння освітнього рівня бакалавра зі спеціальності 071 «Облік і оподаткування».

Рецензент:

к.е.н., доц. кафедри

теоретичної і прикладної економіки

Ю.І. Ціжма

ЗМІСТ

ВСТУП	3
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ УПРАВЛІНСЬКОГО ОБЛІКУ ВИРОБНИЧИХ ВИТРАТ НА ПІДПРИЄМСТВІ	
1.1 Економічний зміст витрат та їх класифікація.....	6
1.2 Методи обліку витрат на підприємстві.....	20
1.3 Підходи до формування системи управління витратами на підприємств.....	29
РОЗДІЛ 2. ОРГАНІЗАЦІЯ ТА МЕТОДИКА УПРАВЛІНСЬКОГО ОБЛІКУ ВИРОБНИЧИХ ВИТРАТ НА ПІДПРИЄМСТВІ	
2.1 Загальна характеристика підприємства «Рать».....	36
2.2 Особливості обліку витрат на промислових підприємствах.....	42
2.3 Калькулювання собівартості продукції на підприємстві.....	44
РОЗДІЛ 3. СПОСОБИ ОПТИМІЗАЦІЇ ВИРОБНИЧИХ ВИТРАТ НА ПІДПРИЄМСТВІ	
3.1 Зарубіжний досвід управлінського обліку виробничих витрат на підприємстві.....	52
3.2 Шляхи зменшення собівартості продукції на підприємстві.....	58
3.3 Удосконалення процесу управління витратами на підприємстві.....	61
ВИСНОВОК.....	64
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	66

ВСТУП

Актуальність дослідження. В сучасних умовах економіки операційна діяльність підприємств досить широко розгалужена. Це виробництво і збут продукції, товарів, запасів, послуг, виконання робіт, продаж іноземної валюти, Оренда операційної нерухомості тощо. Безпосередньо саме виробнича діяльність є основною складовою в оперативній діяльності і виражає головну мету підприємства - виробництво такої продукції, яка буде реалізована і принесе прибуток. Слід зазначити, що сьогодні кожне підприємство прагне отримати якомога вищий рівень прибутку, який залежить від обсягу виробництва, ціни продукту, обсягу продажів, а також від собівартості продукції або собівартості продукції.

Вартість підприємства-один з найважливіших і один з трудомістких об'єктів бухгалтерського обліку, контролю, аналізу. Від правильності їх визначення залежить точність розрахунку фінансового результату діяльності підприємства. Тому тема витрат актуальна для будь-якого підприємства, що здійснює виробництво продукції (робіт, послуг).

В умовах розвитку сучасної ринкової економіки і обмежених ресурсів нашої планети одним з найбільш нагальних питань стає питання забезпечення підприємств матеріальними ресурсами (сировиною, паливом і т.д.) і їх ефективного використання для отримання максимального матеріального та економічного ефекту від кожної одиниці цих матеріалів. Оскільки конкуренція на ринку дуже жорстка, ефективний аналіз і правильно визначена стратегія мають велике значення для зростання і процвітання кожної компанії.

Теоретико-методологічна основа дослідження. Про ці та інші проблеми управлінського обліку виробничих витрат на промислових підприємствах писали вітчизняні та зарубіжні науковці Білухи М.Т., Бородкіна О.С., Бутинця Ф.Ф., Бутка А.Д., Валуєва Б.І., Вериги Ю.А., Герасимовича А.М., Голова С.Ф., Гуцайлюка З.В., Завгороднього В.П., Єфіменка В.І., Кужельного М.В., Кузьмінського А.М., Ластовецького В.Є., Линника В.Г.,

Митрофанова Г.В., Мниха Є.В., Нападовської Л.В., Пушкаря М.С, Осадчого Ю.І. Сопка В.В., Шкарабана С.І., Шевчука В.О. та ін.

Мета дослідження – дослідити особливості управлінського обліку виробничих витрат на промислових підприємствах.

Об’єкт дослідження – діяльності сільськогосподарського підприємства СГПП «Рать».

Предмет дослідження – проаналізувати аналіз виробничих витрат на промислових підприємствах;

Досягнення мети дослідження передбачало розв’язання таких **завдань**:

- Охарактеризувати теоретичні аспекти управлінського обліку.
- Проаналізувати організацію та методику управлінського обліку.
- Розробити систему інформаційну основу прийняття управлінських рішень.
- Дослідити облік витрат та калькулювання собівартості продукції, робіт, послуг (на СГПП «Рать»).
- Розробити систему х бюджетування доходів, витрат і фінансових результатів підприємства та контроль за їх виконанням.

Методи та організація дослідження. Для вирішення поставлених завдань були використані наступні методи: аналіз, зіставлення, методи індукції і дедукції; методи теоретичного узагальнення і порівняння для розкриття сутності і змісту витрат як економічної категорії для визначення загальних тенденцій розвитку обліку і контролю витрат, класифікація наукових джерел інформації, що дозволило узагальнити та систематизувати погляди вчених на проблему, яка вивчається;

Практичне значення. Отримані в результаті виконання дипломної роботи дані про управлінський облік виробничих витрат на промислових підприємствах можуть бути використані студентами-практикантами при вивченні даної теми.

Структура дослідження – містить вступ, чотири розділи, вісім підрозділів, висновки до розділів, загальний висновок, список використаних джерел, додатки.

Загальний обсяг роботи містить 75 сторінок.

РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ УПРАВЛІНСЬКОГО ОБЛІКУ ВИРОБНИЧИХ ВИТРАТ НА ПІДПРИЄМСТВІ

1.1 Економічний зміст витрат та їх класифікація

Функціонування компанії включає в себе створення та надання певних переваг споживачам. Але цей процес творення неможливий без одночасного споживання коштів і предметів праці і робочої сили. Таким чином, продукція підприємства виступає в результаті цілеспрямованих витрат (представлених в засобах виробництва) і живої праці людей. Однак частина вартості продукту, що уособлює вартість засобів виробництва (представленої праці), існує ще до процесу виробництва. Він переноситься на нього тільки у вигляді матеріальних витрат, а жива праця робітника створює чистий продукт - через вартість матеріальних витрат [12, с.20].

Повторення виробництва можливе при відтворенні засобів виробництва і робочої сили. Для цього з витрат, отриманих після продажу продукту, виділяється відповідна частина для заміни вартості засобів виробництва і робочої сили, споживаної в процесі виробництва. Та частина вартості товару, яка повинна бути повернута для продовження виробництва, визначається як собівартість продукції. Економічне розуміння витрат засноване на проблемі обмежених ресурсів і можливості їх альтернативного використання. Використання ресурсів у виробничому процесі виключає можливість їх використання для інших цілей.

В умовах, коли люди в процесі господарської діяльності вступають у відносини через купівлю-продаж товарів, витрати праці, природні метри робочого часу, набувають ціннісну (грошову) форму і діляться на вартість суспільства і вартість окремих підприємств, тим самим створюючи основу, на якій базується весь механізм відтворення економіки [15, с. 24]. Необхідність відтворення робочої сили вимагає формування на етапі виробництва як необхідного, так і додаткового продукту. При цьому витрати підприємця (підприємства) на формування продукту відрізняються від витрат суспільства.

Витрати на виробництво-це те, що коштує створення продукту для компанії. У той же час суспільні витрати на створення продукту включають в себе і додаткову працю, втілену в додатковому продукті. Собівартість продукції-загальна економічна категорія. Виробничий процес - це продуктивне споживання факторів виробництва, заміщення яких є необхідною умовою процесу відтворення.

Різні вчені по-різному інтерпретували поняття вартості (табл. 1.1).

Таблиця 1.1.

Визначення вартості

Прізвище, ім'я, по батькові автора	Визначення
В.В.Сопко, В.М. Пархоменко	Витрати-зменшення обсягу матеріальних цінностей, засобів тощо, що виникають у процесі свідомої людської діяльності; скорочення певних ресурсів у фізичних процесах [23, С.222].
С.В. Голов	Витрати-скорочення економічних вигод в результаті виділення готівки або інших активів [6, с.8].
П(С)БО 1	Витрати-скорочення економічних вигод у вигляді вилучення активів або збільшення зобов'язань, які призводять до зменшення власного капіталу [8, с.99].
С.А.Ніколаєва	Собівартість продукції-вартість різних видів економічних ресурсів (сировини, праці, основних засобів, послуг, грошей), безпосередньо пов'язаних з виробництвом господарських товарів [20.с.11].
М. Г. Чумаченко	Витрати-це всі види платежів постачальникам сировини і матеріальних ресурсів [12.с.5].
Р.Гаррісон	Витрати — це зменшення економічної вигоди у вигляді вибуття активів чи збільшення зобов'язань, які призводять до зменшення власного капіталу (крім зменшення капіталу за рахунок його вилучення або розподілу між власниками) [27, с.342].
Ч.Т.Хонгрэн, Дж. Фостер	вартість-сума всіх витрат платника податків у грошовій, матеріальній або нематеріальній формах, необхідних для провадження господарської діяльності платника податків, внаслідок чого відбувається зменшення економічної вигоди у вигляді відчуження або збільшення зобов'язань, що призводить до зменшення власного капіталу (крім зміни капіталу його вилученням або розподілом) [20, С.56].
Б. Нідлз	Витрати - це зменшення економічних вигод протягом звітного періоду у вигляді відрахувань або амортизації активів або у вигляді зобов'язань, що призводять до зменшення власного капіталу (причому таке зменшення не пов'язане з виплатами засновникам) [15, с.321].

М.С. Пушкар	Витрати - це грошовий вираз витрат факторів виробництва, необхідних для здійснення підприємством своєї виробничої діяльності [13, с.240].
Ф.Ф. Бутинець та ін.	Економічна вартість-це кількість (вартість) інших продуктів, з яких випливає або на які можна пожертвувати певну кількість цього продукту [13, с.150].

Отже, поняття витрат не містить суттєвих відмінностей, хоча різні вчені висвітлюють це поняття по-різному.

Якби існувала технічна, економічна і соціально-економічна одиниця виробництва, то вже на етапі безпосереднього виробництва витрати на створення продукту виступали б як суспільні. В такому випадку заміна цих витрат була б прийнята суспільством, так як зникли б економічні основи розмежування витрат виробника і суспільства.

Під суспільними, або суспільними необхідними витратами розуміють вартість абстрактного (незалежно від спеціальності) минулого і живої праці, необхідного суспільству для виробництва одиниці певного виду товару потрібної якості на досягнутому рівні розвитку виробництва.

У реальному житті існують об'єктивні причини, що визначають формування вартості підприємства як самостійної категорії. Цей процес заснований на економічній ізоляції [20, с.122]. Підприємства (виробники) поділяються як власники засобів виробництва і створеного продукту. При цьому різноманітність форм власності відображає різні рівні усупільнення виробництва. Підприємства-виробники мають різне технічне обладнання (у тому числі в рамках однієї форми власності, наприклад, у державному секторі). У зв'язку з цим вони мають різні рівні продуктивності і різні витрати на матеріали і персонал при виробництві якогось продукту. Істотні відмінності в роботі, виконуваної людьми, обумовлюють існування оцінки суспільної праці. Тому обмін продуктами праці між виробниками повинен здійснюватися в товарній формі.

Потреба в різних класифікаціях витрат, Використання різних методів їх збору і розподілу зростає в міру складності господарської діяльності підприємства. Розрізняють три напрямки класифікації витрат (рис. 1.1)

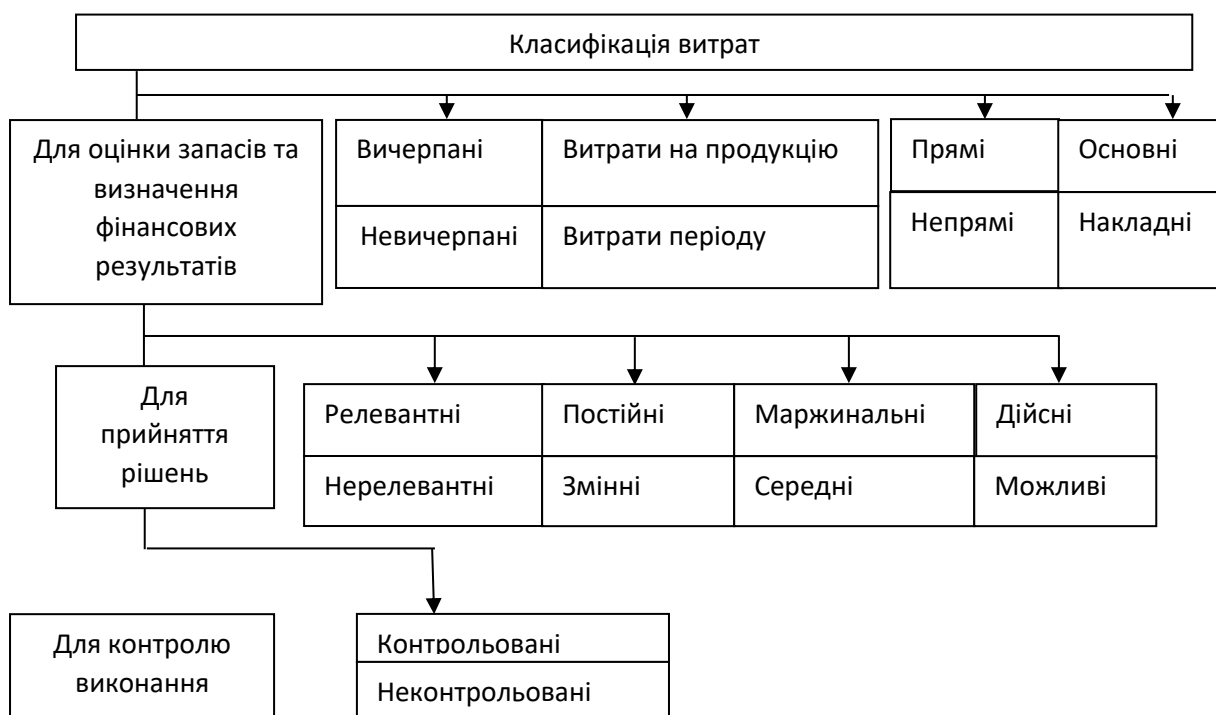

Рис.1.1. Класифікація витрат в системі управлінського обліку

Матеріальне зміст витрат виробництва на різних етапах розвитку економіки має різну суспільну форму [15, с.20]. В умовах традиційного простого товарного виробництва собівартість продукції вимірюється витратами споживаних засобів виробництва. Вартість праці (живого і представленого) простого товаровиробника в соціально необхідних розмірах збігається з вартістю товару. Фонд індивідуального споживання виробника діє як частина валового доходу. Його обсяг визначається величиною валового доходу і пропозицією, що враховуються при його розподілі по споживанню і накопиченню.

У розвиненій сировинній економіці фонд індивідуального споживання виробника отримує форму змінного капіталу, який витрачається на наймання робочої сили. Цей фонд виступає не тільки як категорія розподілу (частина національного доходу), але і як категорія виробництва (частина попереднього капіталу). Перетворення фонду споживання в змінний капітал є необхідною умовою поєднання елементів "собівартості засобів виробництва" і змінного капіталу в категорії "витрат виробництва".

Соціально-економічна сутність витрат полягає в тому, що вони

відображають виробничі відносини за вартістю власне капіталу, а не Праці з виробництва продукції.

В умовах розвитку соціально орієнтованої ринкової економіки поступово зникає протистояння праці і капіталу (шляхом демократизації останнього, акціонерної та партнерської власності). Відносини між робітниками і підприємцями все більше набувають кооперацію. Отже, відбуваються зміни в соціально-економічній сутності витрат виробництва.

Представники західної економічної науки ґрунтовно розробили проблему собівартості продукції на основі потреб зростання її ефективності. При цьому вони виходили з: а) обмеженості ресурсів і б) неможливості їх альтернативного використання. Австрієць Ф. Візер (1851-1926) і американець Дж. Кларк (1847 - 1938) ввели категорію "витрати вмінені" (тобто комусь приписані, віднесені на чийсь рахунок). Фактична собівартість виробництва того чи іншого продукту, рівна корисності тих товарів, які суспільство отримало б при використанні використаних виробничих ресурсів, відрізняється [8, с.246].

В економічній літературі продуктивні сили (засоби виробництва і робітники) називаються економічними ресурсами. Вони вважаються обмеженими або рідкісними, тому що їх недостатньо для задоволення безмежних потреб людини.

Крім того, був введений термін — інтелектуальні витрати — справжні витрати виробництва конкретного продукту, що визначаються як вища корисність благ, які суспільство може отримати при оптимальному використанні економічних ресурсів. Нараховані витрати з позиції окремого підприємства (підприємства) поділяються на зовнішні та внутрішні. Зовнішні (або явні) витрати, пов'язані з придбанням підприємством ресурсів (тобто витрати на сировину, матеріали, робочу силу тощо). У цьому випадку нараховані витрати дорівнюють вигоді, яку Ви можете отримати, якщо використовуєте альтернативний ресурс за тими ж витратами.

Внутрішні (або неявні) витрати, пов'язані з використанням факторів

виробництва, що знаходяться у власності самої фірми (грошовий капітал, технічне та інше обладнання, підприємницькі здібності), а також з деякими її перевагами (місцезнаходження, престиж бренду і т.д.). При цьому інтелектуальні витрати дорівнюють вигоді, яку можна отримати за рахунок альтернативного використання власних ресурсів.

Витрати-найважливіший об'єкт аналізу в процесі управління. Тому класифікація витрат дуже важлива для розуміння того, як вони управляються. Існує три напрямки класифікації витрат, заснованих на принципі: різні витрати для різних цілей.

Щоб визначити фінансові результати компанії, важливо зрозуміти різницю між споживаними та невикористаними витратами. Як відомо, фінансовий результат-це різниця між доходами і витратами звітного періоду. Споживані витрати - це збільшення зобов'язань або зменшення активів в ході поточної діяльності для отримання доходу за звітний період. У свою чергу, невіршені витрати-це збільшення зобов'язань або зменшення активів в ході поточної діяльності з метою отримання доходу або інших переваг в майбутні періоди.

Витрати відображаються в активі балансу, а споживані витрати-у фінансовому результаті . Відповідно до пункту 6 положення (норми) бухгалтерського обліку 16 «витрати» витрати звітного періоду визнаються зменшенням активів або збільшенням зобов'язань, що призводить до зменшення власного капіталу підприємства (за винятком зменшення капіталу в результаті його вилучення або розподілу власникам) за умови достовірної оцінки цих витрат.

Однак на практиці не всі витрати безпосередньо пов'язані з виробництвом або купівлею товарів. Тому для визначення вартості продукції або товарів розрізняють вартість продукції і вартість періоду.

Витрати на продукцію-це витрати, пов'язані з виробництвом або купівлею товарів для продажу. У виробничому секторі ці витрати включають в себе всі витрати (матеріали, заробітну плату, амортизацію машин і т.д.),

пов'язані з функцією виробництва продукції. У торговому підприємстві вартість продукції-це чиста вартість придбання товарів для продажу.

Витрати періоду-це витрати, які не включені до витрат на запаси і вважаються витратами періоду, в якому вони були виконані.

Компанії, що виробляють продукцію, відносять ці витрати до витрат на управління, маркетинг, дослідження, розробки і т. д.

У торгових компаніях вартість періоду-це витрати на обіг. У звіті про прибутки та збитки витрати на період зазвичай включають операційні витрати.

Такий підхід до вартості цілком доречний, так як, наприклад, орендна плата повинна виплачуватися незалежно від кількості куплених або проданих товарів.

На підприємствах виробничого сектора витрати на виробництво називаються собівартістю виробництва, а витрати часу-невиробничими витратами.

Важливою особливістю витрат у виробництві і не виробництві є спосіб зв'язку з конкретним об'єктом: продуктом, підрозділом, проектом і т.д. під об'єктами витрат розуміють сегменти діяльності підприємства, що вимагають вимірювання пов'язаних з ними витрат.

Залежно від характеру вищезазначеного з'єднання витрати поділяються на прямі і непрямі [4, с.22].

Прямі витрати - це витрати, які можуть бути безпосередньо віднесені до певного об'єкта витрат економічно значущим чином. До прямих витрат на виробництво добірної продукції (сировини, основних матеріалів, придбаних продуктів і напівфабрикатів і т.д.), які можуть бути безпосередньо включені в їх вартість.

Відповідно, непрямі витрати-це витрати, які не можуть бути віднесені до певного об'єкта витрат економічно значущим чином. До непрямих витрат відносяться витрати, пов'язані з виробництвом декількох видів продукції (витрати на технічне обслуговування та експлуатацію обладнання, загальне виробництво), включені у вартість продукції (робіт, послуг) за допомогою

спеціальних методів.

Віднесення витрат до прямих або непрямих залежить від того, що є об'єктом витрат [5, с.17]. Наприклад, амортизація машин і опалення цеху є прямими витратами на цей цех, але непрямими витратами на окремі види продукції, виробленої в цьому цеху.

Таким чином, одні й ті ж витрати можуть бути як прямими, так і непрямими для різних об'єктів.

Витрати на виробництво продукції (робіт, послуг) діляться за календарними періодами на поточні та одноразові.

Поточні витрати-це звичайні витрати або витрати з періодичністю менше місяця [2].

Разові витрати-це разові витрати або витрати, які здійснюються через регулярні проміжки часу (з регулярними інтервалами більше місяця) і направляються на забезпечення виробничого процесу протягом тривалого періоду часу.

Витрати на виробництво традиційно діляться на основні та накладні витрати.

Основні витрати-сукупність прямих витрат на виробництво продукції. У зарубіжній практиці управління витратами основні витрати діляться на три групи: прямі матеріальні витрати, прямі витрати на заробітну плату та інші прямі витрати.

Прямі матеріальні витрати-це витрати на споживані матеріали, які стають частиною готового продукту і можуть бути доведені до конкретного продукту економічно доцільним способом [24, с.56].

Прикладом прямих матеріальних витрат є глина, яка використовується у виробництві цегли, тканини, для виготовлення одягу і т. д.

У деяких випадках деякі види матеріалів, що входять до складу продукції, що випускається, не містять прямих витрат.

Прикладом таких матеріалів є цвяхи у виготовленні меблів, нитки у виготовленні одягу і т. д.

Такі матеріали вважаються допоміжними (непрямими) і, виходячи з принципу економічної доцільності, відносяться до собівартості продукції.

Прямі витрати на заробітну плату-зарплата працівників, яка може бути економічно доцільно включена у вартість тих чи інших продуктів.

А зарплата робітників, що не відноситься безпосередньо до продукції (дефолти, додаткові платежі і т.д.), може розглядатися як непряма зарплата і перебувати в складі виробничих накладних витрат.

Інші прямі витрати - всі інші прямі витрати, за винятком прямих матеріальних витрат і прямих витрат на оплату праці.

Прикладом цих витрат є амортизація або оренда спеціального обладнання, оплата послуг контрагентів, придбання спеціальних інструментів, оплата (роялті) за отриману ліцензію на виробництво продукції і т.д.

На практиці ці витрати не завжди мають місце, тому в літературі основні витрати зазвичай обмежуються прямими матеріалами і прямими витратами на заробітну плату [15, с. 21].

Витрати на виробництво-це витрати, пов'язані з виробничим процесом, які не можуть бути віднесені до певних продуктів економічно значущим [10, с.12].

Прикладом цих витрат є додаткові матеріали, непрямі зарплати, витрати на утримання і ремонт будівель, приміщень, обладнання, амортизація і страхування основних засобів, оренда, комунальні послуги та ін.

Прямі витрати на заробітну плату і операційні витрати складаються в витрати на конверсію.

Конверсійні витрати-це витрати на переробку сировини для перетворення його в готовий продукт.

Слід зазначити, що в багатьох сучасних автоматизованих виробництвах прямі витрати на оплату праці часто не перевищують 5% від собівартості продукції. Тому вони включені до складу витрат на виробництво [5, с.44].

В результаті витрати на виробництво на таких підприємствах мають тільки дві складові: прямі матеріальні витрати і витрати на виробництво.

До невиробничих витрат відносяться: витрати на управління, дослідження і розробки, продажу продуктів та інші бізнес-функції.

Найчастіше вони представлені розподільними та адміністративними витратами (загальними та адміністративними витратами).

Витрати на продаж включають [12, с. 14]:

- оплата і комісія продавцям, торговим представникам, співробітникам відділу продажів і складів, водіям та ін.;
- витрати на рекламу і дослідження ринку;
- Витрати на відрядження;
- оренда, податки, страхування, амортизація, ремонт і технічне обслуговування приміщень і обладнання відділу продажів і складів, транспортних засобів, демонстраційних залів і т. д.;
- пакувальні матеріали та ремонт упаковки;
- фрахт та інші платежі, пов'язані з перевезенням продуктів;
- безнадійна дебіторська заборгованість та витрати на збір дебіторської заборгованості;
- надання знижок (знижок) покупцям;
- обслуговування.

Загальні та адміністративні витрати включають [12, с. 16]:

- загальні та корпоративні витрати (реєстрація акцій, щорічні збори, винагорода директорам, добровільні внески і т.д.);
- витрати на офісний персонал (зарплата, страхування, додаткові платежі, навчання і т. д.);
- витрати на утримання приміщень та оргтехніки (оренда, податки, страхування, амортизація, ремонт, комунальні послуги);
- збори за професійні послуги (Юридичні, аудиторські, медичні і т.д.);
- витрати на зв'язок (пошта, телефон, телекс, факс і т.д.);
- амортизація нематеріальних активів;

- інші загальні витрати.

Концепція витрат використовується для складання фінансової звітності для прийняття рішень

Щоб приймати управлінські рішення, необхідно розрізняти відповідні і нерелевантні витрати і доходи.

Відповідні витрати-це витрати, які можуть бути змінені на основі рішення, а нерелевантні витрати-це витрати, які не залежать від прийняття рішень [5, с.16].

Наприклад, якщо ви купуєте комп'ютер для ведення бухгалтерського обліку або орендуєте його, вартість комп'ютера і оренда є відповідними витратами, а вартість програмного забезпечення є нерелевантними витратами, оскільки вони будуть виникати в обох випадках.

Витрати, що становлять різницю між альтернативними рішеннями, називаються диференціальними витратами.

У цьому прикладі диференціальні витрати-це різниця між вартістю комп'ютера і сумою орендної плати за період експлуатації.

Щоб управляти витратами, важливо знати, як вони управляються, тобто чи є вони змінними або постійними по відношенню до обсягу виробництва.

Змінні витрати - це витрати, які змінюються прямо пропорційно зміні обсягу бізнесу компанії або іншого фактора витрат (рис. 1.2).

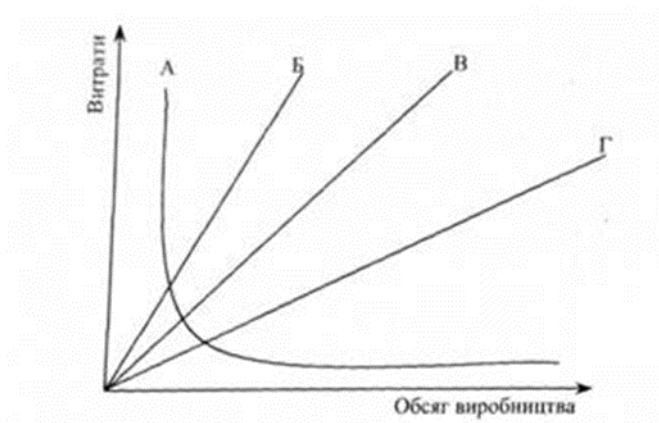

Рис. 1.2. Змінні витрати: а-регресивні витрати; Б-прогресивні витрати, в-пропорційні витрати, Г-дегресивні витрати

До змінних витрат відносяться витрати, абсолютний обсяг яких

збільшується зі збільшенням виробництва і зменшується з його зменшенням. До цих витрат відносяться витрати на сировину і матеріали, закуплені компоненти, напівфабрикати, технологічне паливо і енергію, на оплату праці працівників виробництва (робіт, послуг), з вирахуванням на соціальну діяльність, а також інші витрати.

Постійні витрати - це витрати, абсолютна величина яких істотно не змінюється при збільшенні (зменшенні) виробництва (рис. 1.3).

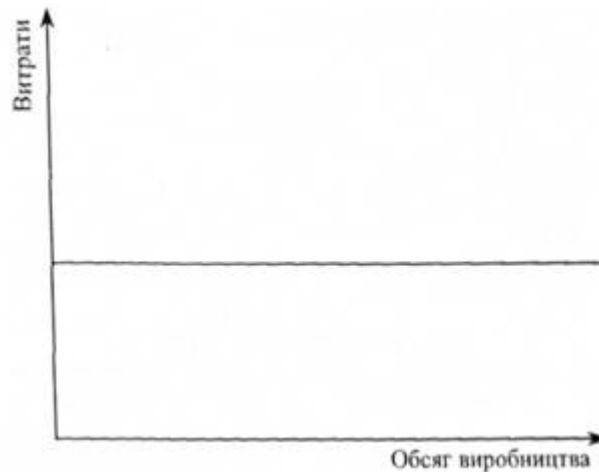

Рис. 1.3. Постійні витрати

Прикладом постійних витрат є пряма амортизація основних засобів, заробітна плата персоналу при погодинній заробітній платі, орендна плата тощо.

У свою чергу, постійні витрати поділяються на обов'язкові (ті, які визначаються нормальними виробничими потужностями підприємства) і необов'язкові - витрати, розмір яких визначається керівництвом, а не безпосередньо на поточну діяльність підприємства. Характерною особливістю необов'язкових витрат є те, що їх вартість у критичний момент може бути вільно скоригована без зміни обсягу діяльності підприємства.

До обов'язкових постійних витрат належать амортизація основних засобів, витрати на утримання адміністративного апарату, а до необов'язкових - витрати на навчання і перепідготовку, витрати на дослідження і розробки, придбання, будівництво і реконструкцію виробничих потужностей тощо.

До постійних відносяться витрати на утримання і управління виробничою діяльністю цехів, а також витрати на забезпечення господарських потреб виробництва.

Розглядаючи різні альтернативні рішення, слід враховувати не тільки фактичні (реальні), а й можливі витрати (збитки).

Фактичні витрати-це витрати, що вимагають оплати грошей або витрат інших активів. Ці витрати відображаються в бухгалтерських реєстрах, як тільки вони відбуваються.

Можливі витрати (втррати) - це вигода, яка втрачається, коли вибір напрямку дій вимагає альтернативного рішення.

Маржинальні витрати - це витрати на виробництво (або продаж) додаткової одиниці продукції (товарів).

Залежно від ситуації менеджера можуть бути зацікавлені як маржинальні, так і середні витрати [17,с.20]. Наприклад, менеджер приватного вузу може вивчити можливість додаткового набору на основі маржинальних витрат і враховувати середні витрати на методичне обслуговування студентів для бюджетування.

Для контролю за діяльністю окремих підрозділів і оцінки роботи цих керівників призначаються контрольовані і неконтрольовані витрати.

Контрольовані витрати-це витрати, які менеджер може безпосередньо контролювати або які можуть мати значний вплив на вас.

Відповідно, неконтрольовані витрати-це витрати, які менеджер не може контролювати або не може зробити на них істотного впливу.

Практичний поділ витрат на контрольовані та неконтрольовані залежить від сфери компетенції менеджера.

Ті ж витрати можуть контролюватися начальником цеху однієї компанії і бути неконтрольованими для начальника цеху іншої компанії.

Прикладом традиційно контрольованих витрат з позиції начальника цеху є основні матеріальні витрати і базова зарплата, а неконтрольованих — амортизація машин [23, с.253].

Класифікація витрат на контрольовані та неконтрольовані є основою системи обліку центрів відповідальності

Отже, витрати підприємства об'єктивно виникають в процесі діяльності і пов'язані з тим, що виробничий процес нерозривно пов'язаний з процесом споживання. Вартість підприємства досить складна і дуже важлива з точки зору обліку та управління категорією, що обумовлює наявність досить складної системи класифікації витрат в залежності від різних аспектів управління ними.

Класифікація витрат, задумана в управлінському обліку, допомагає у вирішенні його завдань: організація, постійний контроль виробничих витрат за місцями їх виникнення з метою встановлення причин відхилень і їх причини використання фінансової інформації для ефективних управлінських рішень, прогнозів і витрат регулювання.

1.2 Методи обліку витрат на підприємстві

Облік собівартості продукції має вирішальне значення в загальній системі бухгалтерського обліку. Він забезпечує відображення операцій, пов'язаних з виробництвом продукції шляхом її вимірювання, реєстрації, угруповання та аналізу в розрізах, що утворюють собівартість продукції. Облік витрат здійснюється з метою визначення їх вартості для окремих об'єктів. Процес визначення вартості конкретного об'єкта витрат називається калькуляцією.

Об'єкт витрат - це об'єкт або сегмент діяльності, який вимагає окремого виміру пов'язаних з ним витрат. Вибір об'єкта витрат залежить від мети розрахунку. Для цілей ціноутворення, внутрішньої звітності, оцінки запасів, прийняття рішень про асортимент об'єктом витрат, як правило, є продукт. Для контролю суми витрат, для планування та оцінки діяльності менеджерів об'єктом витрат вибирається центр відповідальності [15, с.29].

Розрахунок і контроль вартості витрат забезпечує система оперативного обліку. В рамках цієї системи спочатку витрати на однорідні елементи (матеріали, зарплату і т.д.) накопичуються у відповідних відділах (центрах відповідальності), а потім ці витрати розподіляються між певними видами продукції (розрахунковими одиницями).

Розрахунок собівартості продукції є важливою функцією бухгалтерського обліку. Однак необхідно пам'ятати, що різні види витрат використовуються для різних цілей. Так формується у фінансовому обліку:

- собівартість виробництва;
- вартість проданої продукції;
- загальна вартість.

Для підготовки інформації для управління витратами, тобто для цілей управлінського обліку необхідно сформулювати наступні види витрат:

- витрати центру відповідальності;
- повна вартість виробництва;

- маргінальні (обмежені) витрати.

Вартість центру відповідальності включає в себе загальну вартість виробництва відповідного центру по всіх продуктах і містить тільки ті статті витрат, за які відповідає керівник даного структурного підрозділу. Витрати центру відповідальності використовуються для контролю та оцінки діяльності центру [18, с.56].

Загальні витрати на виробництво включають змінні і постійні витрати на виробництво, які адекватно обумовлені вартістю певного виду продукції.

До маргінальних (обмежених) витрат відносяться змінні витрати, безпосередньо пов'язані з вартістю певного виду продукції.

Організація витрат на виробництво і розрахунок собівартості продукції залежить від характеру діяльності підприємства, структури управління, виду виробництва, видів продукції, що випускається, частоти випуску.

Важливою умовою раціональної організації обліку витрат і розрахунку собівартості продукції є правильне визначення бухгалтерського обліку і розрахунку.

Предметом обліку витрат на виробництво є витрати на виробництво продукції, її окремі частини (компоненти, деталі), групи продуктів, виконувані роботи, сукупність однорідних робіт, виробництво, процеси, етапи та етапи технологічних процесів (перебудова), окремі операції, згруповані за різними ознаками для визначення собівартості.

Об'єктом калькуляції є одиниця продукції (робіт, послуг), тобто кінцевий продукт, вироблений на підприємстві. Залежно від техніки та виду продукції об'єктами розрахунку можуть бути: продукт виробництва; продукт окремих процесів, етапів, поділів, етапів виробництва; продукт підприємства; продукт центру відповідальності; вид робіт, послуг структурних підрозділів підприємства. У деяких випадках необхідно розрахувати продукт різної доступності. У таких виробництвах об'єктом розрахунку є напівфабриканти продукт або окремі частини (деталі) продуктів [24, с.286].

Щоб оцінити незавершений продукт, необхідно розрахувати вартість окремих технологічних етапів, тобто визначити вартість незавершених продуктів обробки за центрами відповідальності і точкам витрат.

Якщо об'єктом розрахунку витрат є одиниця продукції, що випускається різної доступності в природі, то кількісним вимірником об'єкта калькуляції є одиниця розрахунку.

В адміністративних цілях компанія може при необхідності розширити список об'єктів калькуляції.

Облік собівартості продукції та розрахунок собівартості продукції здійснюються на наступних етапах [10, с. 320]:

- групування початкових витрат Калькуляція за статтями і по об'єктах обліку витрат;
- визначення собівартості та розрахунок собівартості продукції другорядних виробництв та їх віднесення до основного виробництва;
- визначення вартості браку;
- оцінка повторюваних відходів;
- оцінка неповного виробництва;
- розподіл витрат між готовою продукцією та неповним виробництвом;
- розрахунок вартості кожного об'єкта калькуляції та його розрахункової одиниці.

Методика угруповання витрат по об'єктах калькуляції поширена для всіх підприємств. Вона включає в себе прямий облік витрат, узагальнення даних в бухгалтерських реєстрах, бухгалтерський облік і розподіл непрямих витрат.

Для визначення собівартості продукції прямі витрати розподіляються по відповідних об'єктах на підставі первинних документів, а непрямі витрати розподіляються пропорційно об'єктам обраної бази (обсяг виробництва, Площа, Розмір прямих витрат, пряма заробітна плата, машинний годинник і т.вибір розподільної бази залежить від рівня механізації та автоматизації виробництва. Для виробництв з високим рівнем ручної праці доцільно приймати заробітну плату або кількість робочих годин працівниками

основного виробництва, а для виробництв з високим рівнем обладнання - час, що витрачається машинами (верстатами-годинами) [13, с.67].

Базу розподілу непрямих витрат компанія вибирає самостійно. При відборі необхідно визначити таку характеристику виробничого процесу, зміна якої найбільшою мірою вплинуло б на величину непрямих витрат.

За певних обставин доцільно використовувати два або більше методів непрямого розподілу витрат залежно від умов експлуатації тих чи інших виробничих одиниць. Передумовою вибору методу розподілу повинна бути найбільш тісний причинно-наслідковий зв'язок між базою розподілу і витратами.

Облік і розрахунок замовлень і процесів

Система обліку за замовленнями, використовується при виробництві унікальної або виконаної за спеціальним замовленням продукції. Згідно з цією системою, вартість виробничих матеріалів, оплата праці працівників на виробництві і загальне виробництво-це накладні витрати по кожному окремому замовленню або по виробленої партії продукції.

Поштовий метод обліку витрат і калькуляції витрат використовується в індивідуальних і дрібносерійних виробництвах (авіаційна промисловість, машинобудування, будівництво, Побутова, ремонтна, аудиторська та інші послуги).

Характерні особливості методу замовлення:

- прямі матеріали, базова заробітна плата виробничих робітників і загальні витрати на виробництво легко ідентифікуються з окремими замовленнями клієнтів;
- витрати на виробництво підсумовуються для кожного замовлення, а не для певного періоду часу;
- для синтетичного обліку собівартості продукції використовується рахунок "виробництво"; аналітичний облік ведеться за кожним окремим замовленням;

- незавершене виробництво визначається сумою фактичної вартості кожного незавершеного замовлення.

Розрахунок замовлень передбачає визначення фактичної вартості одиниці готової продукції (робіт, послуг) шляхом ділення загальних витрат, понесених з початку робіт на замовлення, на кількість одиниць готової продукції на замовлення.

Система обліку витрат на процеси використовується в галузях масового і серійного виробництва, технологічний цикл виробництва, на якому можуть здійснюватися окремі етапи виробництва (процеси, операції, етапи), послідовно або паралельно (у хімічній, нафтопереробній, металургійній, фармацевтичній, вугільній, харчовій, легкій промисловості). У такій ситуації краще фіксувати витрати, пов'язані з виробництвом продукції за певний період часу, а не намагатися зіставити їх з певним видом продукту або замовленням компанії.

Характерні особливості технологічного методу обліку витрат:

- організація синтетичного обліку з виділенням декількох рахунків основного виробництва (у розрізі окремих одиниць виробництва);
- локалізація собівартості продукції для кожного виду готової продукції за календарний період;
- визначення обсягу незавершеного виробництва на основі вартості еквівалентної одиниці готової продукції;
- накопичення вартості готової продукції при переході від процесу до процесу (від одиниці до одиниці).

Розрахунок процесів передбачає визначення фактичної вартості одиниці готової продукції шляхом ділення загальної вартості одиниці продукції за звітний період (місяць) на кількість продукції, виробленої за цей період.

Системи обліку та розрахунку витрат за повними і неповними витратами

За кордоном при класифікації систем обліку витрат підприємства за повнотою їх включення у вартість готової продукції виділяються традиційна система обліку загальних витрат, покликаних задовольнити потреби

стратегічного управління, та система обліку неповних (змінних, обмежених) витрат, орієнтована на задоволення потреб оперативного управління [13, с. 42].

Спільною рисою обох систем є визнання адміністративних витрат, витрат на поширення та інших витрат як витрат звітного періоду, яке передбачає їх відшкодування за рахунок прибутку компанії. Принципова відмінність між системою обліку часткових витрат і системою обліку загальних витрат полягає в співвідношенні з постійними загальними витратами виробництва.

Таким чином, система обліку загальних витрат заснована на розподілі витрат на прямі і непрямі, передбачає включення в собівартість продукції всіх витрат виробництва як змінних, так і постійних. Відповідно, всі витрати на виробництво розподіляються між продуктами і включаються у вартість неповного виробництва і готової продукції. ЦС підтверджує, що система обліку загальних витрат орієнтована в основному на виробництво, а її принципи бухгалтерського обліку сприяють відображенню технологічних аспектів виробничого процесу. Вони повною мірою проявилися в методах обліку і калькуляції замовлень і процесів.

Система обліку часткових витрат, навпаки, більше орієнтована на процес реалізації, а її принципи відповідають потребам маркетингових досліджень. Вона заснована на класифікації витрат за ступенем впливу діяльності підприємства і передбачає включення в собівартість продукції тільки змінних собівартості продукції.

Системи обліку повних і неповних витрат розрізняються за своїми цілями і завданнями.

Для складання фінансової звітності підприємства використовується система розрахунку загальних витрат, що передбачає включення в собівартість всіх (змінних і постійних) виробничих витрат.

Система обліку повних витрат є основою стратегічної політики в області виробництва, постачання та реалізації товарно-матеріальних цінностей, вона

орієнтована на прийняття довгострокових управлінських рішень, на повне покриття всіх витрат і максимізацію чистого прибутку. Ця система забезпечує трудомісткий контроль відносин між виробництвом і реалізацією на майбутнє [23, с.96].

Розрахунок загальної вартості передбачає включення в собівартість продукції всіх витрат виробництва(змінних і постійних), розподіл загального обсягу виробництва між окремими видами продукції на основі Єдиної бази (машинний годинник, базова зарплата та ін.), відшкодування за рахунок прибутку підприємства і витрат на збут і адміністративних витрат.

Розрахунок часткових витрат-система калькуляції, що передбачає включення у вартість виробництва тільки змінних виробничих витрат.

Таким чином, принципова відмінність між системою часткової калькуляції витрат і системою загальної калькуляції витрат полягає в наближенні до постійних експлуатаційних витрат. При використанні системи часткового обліку витрат не тільки експлуатаційні витрати (пов'язані з управлінням, продажами і т.д.), але і постійні витрати вважаються періодичними витратами і списуються прибутком. В результаті у вартість незавершеного виробництва і готового виробництва включаються тільки змінні витрати виробництва. Ця система забезпечує оперативний контроль відносин між виробництвом і реалізацією з використанням сигнальної інформації.

Система обліку неповних витрат є інструментом управління операційним процесом підприємства, спрямованим на прийняття короткострокових управлінських рішень, покриття прямих витрат і оптимізацію маржинальних доходів (прибуток-валовий).

Такий показник, як маржинальний дохід, часто використовується для аналізу прибутковості і прийняття управлінських рішень. Маржинальна прибутковість визначається однією з двох формул:

Маржинальний дохід = дохід-змінні витрати або маржинальний дохід = постійні витрати + прибуток.

Розрахунок часткових витрат передбачає включення у вартість готової продукції лише змінних виробничих витрат, розподіл змінних загальних виробничих витрат між окремими видами продукції на основі єдиної бази (машинні годинник, робочі години, базова зарплата тощо), визначення маржинального доходу та відшкодування прибутком підприємства постійних загальних виробничих витрат, витрат збуту і адміністративних витрат [14, с.323].

Порівняння впливу систем бухгалтерського обліку на повні та неповні витрати на звіт про прибутки та збитки, складений кількома способами, показує, що:

- при однакових обсягах виробництва і продажів прибуток компанії однакова, незалежно від того, яка система обліку використовується;
- за умови, що якщо обсяг виробництва перевищує оборот, використання загальної системи розрахунку витрат призводить до більш високої маржі прибутку, ніж використання системи часткового розрахунку витрат;
- за умови, що якщо обсяг реалізації перевищує виробництво продукції, то використання системи обліку часткових витрат призводить до більш високого прибутку, ніж використання системи обліку загальних витрат.

Причиною цієї різниці в розмірі прибутку є невідповідність між виробництвом і продажем. Утилітарний облік неповних витрат, прибуток підприємства залежить тільки від обсягу реалізації, в той час як система загальної вартості прибутку знаходиться під впливом як продажів, так і виробництва.

Дослідження видатних зарубіжних вчених показують, що в багатьох розвинених країнах світу компанії на практиці використовують як систему розрахунку сумарних, так і часткових витрат, але розрахунок на основі загальних витрат кращий (табл. 1.2).

Стагнування різних систем калькуляції в розвинених країнах світу [23, с.302]

Таблиця 1.2

Країна	Система калькулювання	
	Повних витрат, %	Неповних витрат, %
США	69	31
Канада	52	48
Австралія	67	33
Японія	69	31
Швеція	58	42
Велика Британія	48	52

Слід зазначити, що система розрахунку часткових витрат не відповідає загальноприйнятим принципам складання фінансових звітів і вимогам фіскальних органів і тому рекомендується тільки для внутрішнього використання в адміністративному обліку.

Прихильники цієї системи стверджують, що застосування системи розрахунку вартості неповної дозволяє виявити показник маржинального доходу, який широко використовується в процесі аналізу рентабельності окремих видів готової продукції, формування та відповідних інфобоксів, необхідних для прийняття оперативних управлінських рішень в питаннях ціноутворення та оптимізації промислової діяльності.

Облік і контроль центрів відповідальності

Організація обліку та контролю центрів відповідальності - один з основних елементів системи управління. Він заснований на визначенні відповідальності кожного структурного підрозділу компанії за витрати і доходи, які знаходяться під його контролем. У цьому випадку основним завданням бухгалтерського обліку стає контроль витрат.

Організація центрів відповідальності вважається доктриною, що вказує на наукову організацію поведінки керівників і своїм завданням більшою мірою є допомога в організації самоконтролю, ніж контроль з боку керівництва.

1.3 Підходи до формування системи управління витратами на підприємств

Основним завданням аналізу витрат СГПП "Рать" є всебічна та об'єктивна оцінка діяльності підприємства у сфері управління витратами. У процесі аналізу необхідно виявити кількісні та якісні резерви зростання виробництва, зниження собівартості продукції, встановлення необхідного рівня цін, який приніс би підприємству необхідний прибуток.

В табл. 1.3 ми аналізуємо фактичну вартість компанії, щоб розділити вартість продукту та вартість періоду

Таблиця 1.3

Аналіз фактичної вартості СГПП "Рать" за IV квартал 2020 року, щоб розділити вартість продукту і вартість періоду, грн.

№ з/п	Статті витрат (фактичні)	Фактична сума витрат	Прямі затрати		Загальновиробничі витрати	Адміністративні витрати	Витрати на збут	Інші операційні витрати	Разом
			Тік	Ферма					
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
1.	Прямі витрати, всього	923596	505830	337220					923596
	Прямі матеріали								
	Сировина (разом):	73135	37881	25254					73135
	корми	38100	16860	11240					38100
	насіння	28200	10920	7280					28200
	саджанці	22835	7701	5134					22835
	відходи	4055	2400	1600					4000
	Допоміжні матеріали	19480	11688	7792					19480
	Електроенергія, паливо	14785	8871	5914					14785
2.	Пряма заробітна	433800	2200	146720					433800

	плата		80					
3.	Відрахування на соціальні заходи	187000	112200	74800				187000
	Утримання устаткування (поточні ремонти)	34900	20940	13960				34900
	Охорона праці	95200	55100	35100				95200
	Інші прямі витрати	66750	46725	20025				66750
4.	Загальновиробничі витрати, всього	562500	237500	125000	200000			562500
	ЗП бригадирів	393750			393750			393750
	Інша ЗП	51187			51187			51187
	Відрахування на соц. заходи, в т.ч.	61187			61187			61187
	ПФ	34561			34561			34561
	Фонд соцстраху	14813			14813			14813
	Фонд сприяння зайнятості	8010			8010			8010
	Фонд соц. страх. від нещасних випадків	3803			3803			3803
	Опалення/Електроенергія	40500			40500			40500
	Автотранспорт	8619			8619			8619
	Використані МШП	8257	6007	2250				8257
5.	Адміністративні витрати, всього	98175				98175		98175
	послуги зв'язку	2500				2500		2500
	МШП	4100				4100		4100
	оплата праці адмінперсоналу	50250				50250		50250
	відрахування на с/з	18900				18900		18900
	РКО	5600				5600		5600
	відрядження АУП	9890				9890		9890
	матеріали	2890				2890		2890
	інші послуги	840				840		840

	амортизація	2400				2400			2400
	інші (комун. под.)	805				805			805
6.	Витрати на збут, всього	56375					56375		56375
	матеріали	9100					9100		9100
	оплата праці	27100					27100		27100
	відрахування на с/з	16250					16250		16250
	амортизація	1200					1200		1200
	паливо	-					-		-
	тара і упаковка	1700					1700		1700
	МШП	-							-
	запчастини	-							-
	відрядження працівників відділу маркетингу	1025					1025		1025
	інші	-							
7.	Інші операційні витрати	973300						973300	973300
	нестачі та втрати від псування цінностей	4100						4100	4100
	штрафи, пені	12200						12200	12200
	інші	186625						186625	186625
	оплата праці	550200						550200	550200
	відрахування на с/з	220175						220175	220175
Разом		2533400	743330	462220	200000	98175	56375	973300	2533400

Так з таблицею. 3.1 ми бачимо, що фактична вартість за період електроенергії склала 743330 грн. (29,3% від загального обсягу фактичних витрат періоду), на господарство склали 462220 тис.грн. (18,2% всіх фактичних витрат періоду). Решта фактичних витрат за IV квартал 2020 року (у сумі 1327850 грн.) були віднесені до витрат звітного періоду за відповідними статтями (у тому числі витрат допоміжних одиниць).

Аналіз фактичних витрат підприємства з метою поділу їх на константи і змінні ми проведемо за допомогою табл. 1.4.

Таблиця 1.4

Аналіз фактичної вартості СГПП" Рать " за IV квартал 2020 року з метою поділу на константи і змінні, грн.

№ з/п	Статті витрат (фактичні)	Фактична сума витрат	Постійні	Змінні
1	2	3	4	5
1.	Прямі витрати, всього	923596		923596
	Прямі матеріали			
	Сировина (разом), в т.ч.:	63135		63135
	корми	28100		28100
	насіння	18200		18200
	саджанці	12835		12835
	відходи	4000		4000
	Допоміжні матеріали	19480		19480
	Електроенергія, паливо	14785		14785
2.	Пряма заробітна плата	366800		366800
3.	Відрахування на соціальні заходи	187000		187000
	Утримання устаткування (поточні ремонти)	34900		34900
	Охорона праці	90200		90200
	Інші прямі витрати	66750		66750
4.	Загальновиробничі витрати, всього	562500	105760	457740
	ЗП бригадирів	393750		393750
	Інша ЗП	51187	51187	
	Відрахування на соц. заходи, в т.ч.	61187	14073	47114
	ПФ	34561	7950	26611
	Фонд соцстраху	14813	3407	11406
	Фонд сприяння зайнятості	8010	1843	6167
	Фонд соціального страхування від нещасних випадків	3803	873	2930
	Опалення/ Електроенергія	40500	40500	
	Автотранспорт	8619		8619

	Використані МШП	8257		8257
5.	Адміністративні витрати, всього	98175	98175	
	послуги зв'язку	2500	2500	
	МШП	4100	4100	
	оплата праці адмінперсоналу	50250	50250	
	відрахування на с/з	18900	18900	
	РКО	5600	5600	
	відрядження АУП	9890	9890	
	матеріали	2890	2890	
	інші послуги	840	840	
	амортизація	2400	2400	
	інші (комун. под.)	805	805	
1	2	3	4	5
6.	Витрати на збут, всього	56375	56375	
	матеріали	9100	9100	
	оплата праці	27100	27100	
	відрахування на с/з	16250	16250	
	амортизація	1200	1200	
	паливо	-	-	
	тара і упаковка	1700	1700	
	МШП	-	-	
	запчастини	-	-	
	відрядження працівників відділу маркетингу	1025	1025	
	інші	-	-	
7.	Інші операційні витрати	973300	973300	
	нестачі та втрати від псування цінностей	4100	4100	
	штрафи, пені	12200	12200	
	інші	186625	186625	
	оплата праці	550200	550200	
	відрахування на с/з	220175	220175	
Разом		2533400	1232610	1300790

З таблиці. 3.2 ми бачимо, що в структурі фактичних витрат за звітний період сума постійних витрат склала 1232610 грн. це становить 48,6% від усієї

суми витрат; вартість змінних витрат становить 1300790 грн. (51,4% від загальної фактичної вартості).

За допомогою цієї таблиці 1.5 ми аналізуємо загальні витрати на виробництво, щоб розділити загальні витрати на виробництво одиниць компанії і загальні витрати на виробництво компанії в цілому.

Таблиця 1.5

Аналіз загальних виробничих витрат з метою поділу на загальні виробничі витрати одиниць підприємства і загальні виробничі витрати підприємства в цілому за IV квартал 2020 року, грн.

№ з/п	Статті загальновиробничих витрат	Сума, всього	Підрозділи основного виробництва		Загальновиробничі витрати підприємства в цілому
			тік	ферма	
Змінні					
1	ЗП бригадирів	393750	-	-	393750
2	Відрахування на соц. заходи	47114	28260	17500	1354
3	Автотранспорт	8619	5171	3448	-
4	Використані МШП	8257	6007	2250	-
Всього		457740	39438	23198	395104
Постійні					
1	Інша ЗП	51187	-	-	51187
2	Відрахування на соц. заходи	14073	-	-	14073
3	Опалення/Електроенергія	40500	-	-	40500
Всього		105760	-	-	105760
Разом		562500	39438	23198	500864

За результатами проведеного аналізу переглянемо розрахунок собівартості продукції готової продукції.

Відхилення вартості з перерозподілом загальної собівартості продукції за видом продукції №1 (рослинництво) становлять (8650) грн. (на одиницю

продукту- (-1,1 грн.). 2 (Тваринництво та ін.) відповідно: (-500) грн. і (-0,1) грн. на одиницю продукту. За іншими видами продукції загальне відхилення позитивне і становить 9150 грн. це склало 12,9 грн. на одиницю продукту.

Таким чином, загальні витрати виробництва перерозподілялися в бік збільшення собівартості продукції інших видів продукції (відповідно, основні види продукції в тій же величині мають менші витрати виробництва).

РОЗДІЛ 2. ОРГАНІЗАЦІЯ ТА МЕТОДИКА УПРАВЛІНСЬКОГО ОБЛІКУ ВИРОБНИЧИХ ВИТРАТ НА ПІДПРИЄМСТВІ

2.1 Загальна характеристика підприємства «Рать»

В умовах формування та розвитку ринкових відносин важливим центром господарської діяльності є сільське господарство, що є найважливішим структурно-формуєчим елементом економіки. Тут у виробничому процесі "з'єднуються" трудові, матеріальні та фінансові ресурси для задоволення потреб суспільства.

Заснована в лютому 2000 року для задоволення потреб підприємств, установ, організацій і населення в товарах і послугах з високими споживчими якостями і технічним рівнем.

Економіка захоплювала і навколишню територію і, розвиваючи сільськогосподарське виробництво, одночасно вкладала значні кошти у благоустрій сіл: прокладку газопроводів, водопроводів, будівництво та ремонт соціальних об'єктів, храмів, доріг, реконструкцію виробничих приміщень. Економічно сильне приватне підприємство стало надійною опорою для жителів не тільки Ратнова і Горки Полонка, а й Оздова, Лаврова, Вікторіана і Коршева.

У колективі СГПП зараз працюють понад 200 осіб. Це добре налаштована команда фахівців, які добре знають, що кінцевий результат залежить від кожного внеску. У компанії існує чітко визначена структура управління.

Зараз СГПП "Рать" - один з найбільших у Луцькому районі. Впроваджуючи інновації, він постійно на крок випереджає своїх конкурентів. здійснює технічне переозброєння галузей, має в обробітку 3800 гектарів орних земель, містить понад 2 тис. великої рогатої худоби.

СГПП "Рать" керується у своїй роботі законодавством України, Статутом та рішеннями засновника.

Компанія є юридичною особою, має незалежний баланс, розрахункові рахунки в банках, печатки, штампи і бланки з його ім'ям, маркою та іншими деталями. Майно складається з основних засобів і оборотного капіталу, а також інших цінностей, вартість яких відбивається на самостійному балансі.

На СГПП "Рать" існує чітко визначена організаційна структура. Організація справ підприємства здійснюється директором, далі по ієрархії посад визначаються начальники фінансово-планових господарських відділів та інші працівники відділів, земельних ділянок.

Директор підприємства зобов'язаний створити необхідні умови для правильного ведення бухгалтерського обліку, забезпечити неухильне виконання всіма підрозділами, службами та працівниками, які беруть участь в обліку, обґрунтованих вимог бухгалтера щодо дотримання порядку реєстрації та подання до бухгалтерії первинних документів.

Начальник планово-економічного відділу розробляє перспективні та поточні плани промислової, фінансової та комерційної діяльності (Бізнес-плани) підприємства, а також планові техніко-економічні стандарти матеріальних і трудових витрат, проектів, оптовиків і роздрібної торгівлі, ціни на продукцію підприємства, тарифи на працю (послуги) з урахуванням попиту і пропозиції з метою отримання планованих обсягів прибутку.

До складу бухгалтерського обліку компанії входять 5 бухгалтерів, які займають відповідні посади і мають окремі обов'язки (рис. 2.1).

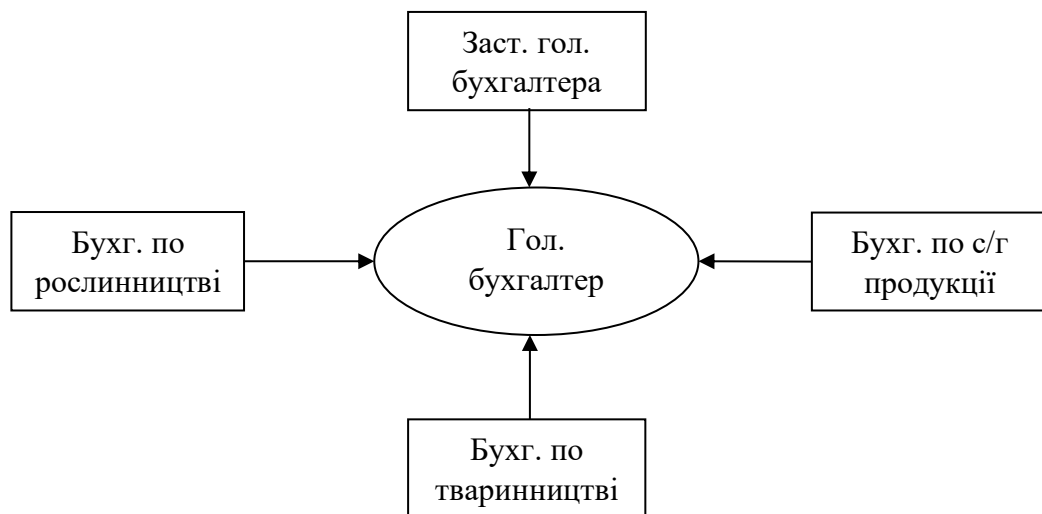

Рис. 2.1. Структура бухгалтерської служби на СГПП «Рать»

Бухгалтерію очолює головний бухгалтер СГПП «Рать» , що ототожнила за дотримання загальних методологічних принципів бухгалтерського обліку, які в житті компанії-це забезпечення контролю і відображення на рахунках бухгалтерського обліку всіх фактів господарської відповідальності, надання оперативної інформації, складання спільно з іншими надана економічного аналізу фінансово-господарської діяльності, внутрішніх резервів для , а також контролює дотримання чинного законодавства та внутрішніх

Касир веде облік грошових коштів в касі, оформляє авансові звіти, а також є Матеріально-відповідальною особою за зберігання грошових коштів.

Бухгалтери з рослинництва і тваринництва ведуть синтетичний і аналітичний облік біологічних активів, заповнюють первинні і консолідовані документи, а також контролюють відображення на рахунках обліку всіх фактів економічного життя підприємства.

Бухгалтер з сільськогосподарської продукції, аналітичний і синтетичний облік сировини, матеріалів, готових виробів, товарів, послуг і виконаних робіт веде перевірку з відповідальними за залишки матеріалів і продукції, пише податкові талони і реєструє їх в журналах на витрати і муніципалітет.

На підприємстві розроблено "порядок обліку", в якому вказані принципи, методи і процедури, що використовуються на підприємстві для обліку, складання та подання фінансових звітів, терміни інвентаризації, обов'язки головного бухгалтера.

У СГПП "Рать" використовується журнальна форма обліку, заснована на застосуванні журнальних ордерів, де збираються і систематизуються дані первинних документів, необхідних для синтетичного та аналітичного обліку.

Господарські операції на даному підприємстві здійснюються відповідно до Плану рахунків, затвердженого наказом МФП від 30.11.99.Р. № 291. При необхідності головний бухгалтер може ввести додаткові рахунки другого і третього порядку.

Основними видами діяльності СГПП "Рать" є :

1. Вирощування сільськогосподарських культур (зернових, технічних та інших культур).
2. Виробництво насіння зернових, кормових та технічних культур.
3. Овочівництво, декоративне садівництво і вирощування продукції розсадників.
4. Ведення м'ясного та молочного скотарства, птахівництва, виробництво їх продукції, вирощування племінних тварин.
5. Продаж і купівля сільськогосподарської продукції.
6. Оптової, комісійної та роздрібної торгівлі.

Компанія також здійснює й іншу діяльність, не заборонену законодавством України, у тому числі зовнішньоекономічну діяльність, залучає зовнішні та внутрішні інвестиції, а також створює свої власні.

Основні види продукції СГПП "Рать" показані на малюнку 2.2.

У цій компанії майже всі аналітичні та зведені роботи виконуються з таблицями Microsoft Excel і Microsoft Word. Крім того, всі банківські операції та операції з постійними клієнтами здійснюються за допомогою системи "Клієнт-банк".

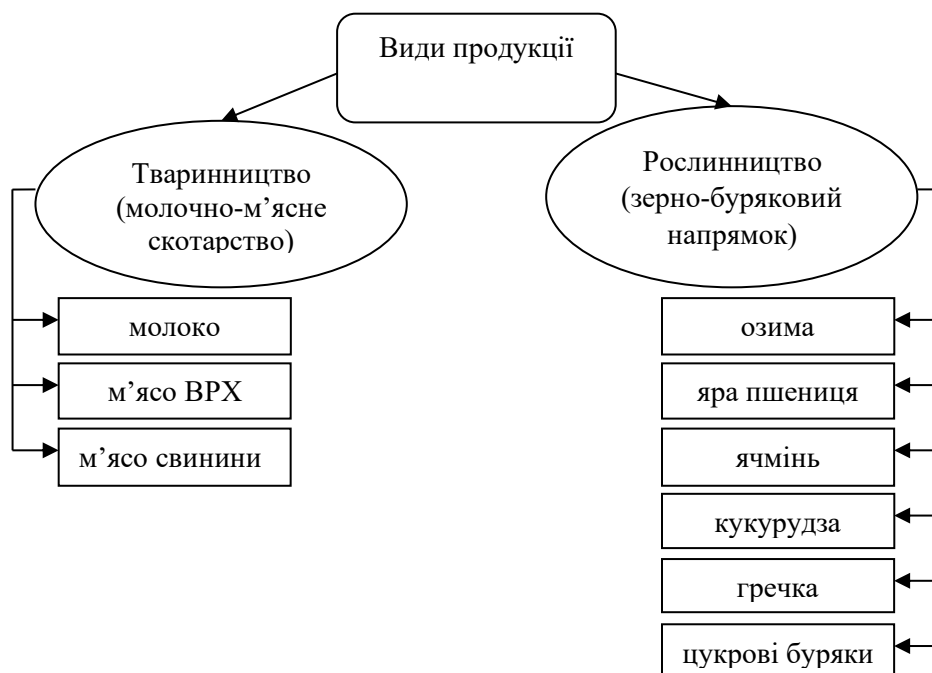

Рис. 2.2. Основні види продукції

Основні техніко-економічні показники, які характеризують діяльність підприємства за 2018-2020 роки наведені в таблиці 2.1. Для цього використаємо дані за 3 роки Балансу та Звіту про фінансові результати.

Таблиця 2.1

Техніко-економічні показники діяльності СГПП «Рать» за 2018-2020 рр.

Показники	Од. виміру	Значення показників у відповідному періоді			Темпи росту за роками, %		
		2018	2019	2020	2019/ 2018	2020/ 2019	2020/ 2018
1	2	3	4	5	6	7	8
Статутний фонд	тис. грн.	24,4	24,4	24,4	100	100	100
Первісна вартість основних засобів	тис. грн.	6216,2	6297,5	9368,9	1,3	48,8	50,7
Знос основних засобів	тис. грн.	1127,7	1534,0	2305,1	36,0	50,3	104,4
Доход (виручка від реалізації)	тис. грн.	7756,8	8529,8	9761,5	9,9	14,4	25,8
Собівартість реалізованої продукції	тис. грн.	5302,4	5872,8	7094,2	10,7	20,8	33,8
Доход від іншої діяльності	тис. грн.	459,5	921,7	1026,2	100,6	11,3	123,3
Витрати на виробництво продукції	тис. грн.	5302,4	5872,8	7094,2	10,6	20,8	33,8
Інші витрати	тис. грн.	196,4	369,5	513,4	88,1	38,9	161,4
Чистий прибуток	тис. грн.	1083,7	1429,9	1386,1	31,9	-3,1	27,9
Середньоспиксова чисельність працівників	чол.	198	206	210	4,0	1,9	6,0
Річний фонд оплати праці	тис. грн.	58,0	60,5	77,2	4,3	27,6	33,1
Середньорічний розмір дебіторської заборгованості	тис. грн.	272,7	290,0	283,5	6,3	-2,2	3,9
Середньорічний розмір кредиторської заборгованості	тис. грн.	1608,1	572,2	366,7	-64,4	-35,9	-77,1
Рентабельність	%	9,1	11,6	8,5	27,5	-26,7	-6,6
Коефіцієнт загальної ліквідності		1,3	2,8	3,2	115,3	14,3	3,2
Коефіцієнт термінової		0,2	0,3	0,4	50	33,3	100

ліквідності							
Коефіцієнт оборотності активів		0,7	0,7	0,7	100	100	100
Коефіцієнт рентабельності власного капіталу		1,2	1,1	1,0	-8,3	-9,1	-16,6
Коефіцієнт автономії		0,5	0,6	0,6	20	100	20

Аналізуючи баланс і звіт про доходи, ми можемо зробити висновок, що не всі показники, як правило, ростуть. Позитивним є те, що дохід від продажу товарів зростає з кожним роком, тому в 2019 році він виріс на 773 тис.грн. або на 9,9 % порівняно з 2018 роком, а в 2020 році – на 1231,7 тис.грн. або на 14,4% порівняно з 2019 роком. При цьому слід зазначити, що вартість проданих товарів зростає в меншій мірі, а в 2019 році вона зросла в порівнянні з минулим роком на 570,4 тис.грн., що на 10,7%, а в 2020 році зросла до 1221,4 тис.грн. або на 20,8%.

Підприємство самостійно визначає фонд заробітної плати, планує діяльність і визначає перспективи розвитку, виходячи з попиту на продукцію, що випускається, роботи, послуги та необхідного забезпечення виробничого і соціального розвитку підприємства, підвищення доходів. Основу планів складають замовлення і договори, укладені з покупцями продукції, замовниками робіт, послуг і постачальниками логістичних ресурсів.

СГПП "Рать" - одне з найбільших сільгосппідприємств у Луцькій області. Підприємство постійно розвивається, рухається вперед, працює, а також вкладає значні кошти у благоустрій сіл: прокладку газопроводів, водопроводів, будівництво та ремонт соціальних об'єктів, храмів, доріг, реконструкцію виробничих приміщень.

2.2 Особливості обліку витрат на промислових підприємствах

На підприємствах управління витратами здійснюється не тільки на підприємстві в цілому, але і більш детально - на центрах відповідальності.

Центр відповідальності - це сегмент всередині компанії, на чолі якої знаходиться відповідальна особа, яка приймає рішення. Управління витратами центрів відповідальності спрямоване на задоволення вимог корпоративного планування.

Характерними особливостями системи управління витратами по центрах відповідальності є наступні:

- * визначення сфери повноважень і відповідальності кожного менеджера: менеджер відповідає тільки за ті показники, які він може контролювати;
- * Персоналізація внутрішніх звітних документів;
- * участь центрів відповідальності менеджерів у складанні звітів за минулий період і планів (бюджетів) на майбутнє.

Вибір поділу підприємства на центри відповідальності визначається специфікою конкретної ситуації, при цьому необхідно враховувати наступні вимоги:

- * кожен центр відповідальності повинен мати показник вимірювання обсягу бізнесу і базу для розподілу витрат;
- * на чолі кожного центру відповідальності повинна стояти відповідальна людина;
- * необхідно чітко визначити сферу повноважень і відповідальності менеджера кожного центру відповідальності;
- * рівень деталізації повинен бути достатнім для аналізу, але не зайвим, щоб бухгалтерський облік не був занадто трудомістким;
- * бажано, щоб для кожного виду витрат підприємства існував центр витрат, для якого ці витрати є прямими.

Поділ компанії на центри відповідальності пов'язаний з організаційною структурою компанії. Центри відповідальності можуть бути класифіковані за такими принципами:

- * обсяг повноважень та обов'язків;
- * функції, які мають ваш центр.

Основні центри відповідальності безпосередньо виробляють продукцію, виконують роботи, надають послуги споживачам. Їх вартість безпосередньо пов'язана з вартістю продуктів, робіт і послуг.

У складі основних центрів відповідальності виділяються центри матеріальних запасів, земельні ділянки та майстерні основного виробництва, центри управління і розподілу. До центрів відповідальності, пов'язаних з матеріальними запасами, відносяться постачання і складське господарство. Земельні ділянки та майстерні основного виробництва охоплюють технологічний процес виробництва. До центрів управління відносяться центри відповідальності, що виконують функції корпоративного управління, такі як управління, відділи планування і фінансів. Розподільні центри відповідальності вирішують завдання маркетингу та розповсюдження продукції підприємства.

Допоміжні центри побічно беруть участь у виробництві, надаючи послуги і виконуючи роботи, призначені не для споживача, а для основних центрів відповідальності. Витрати допоміжних центрів відповідальності не можна віднести безпосередньо до витрат, тому вони спочатку розподіляються між основними центрами, і тільки потім включаються до складу загальної вартості основних центрів.

В рамках допоміжних центрів відповідальності виділяються загальні виробничі та сервісні процеси. Спільними виробничими центрами служать всі підрозділи підприємства (наприклад, об'єкти соціальної сфери, Адміністративно-господарський відділ). Центри, що обслуговують виробничий процес, надають послуги тільки для потреб основного виробництва (наприклад, відділ контролю якості).

2.3 Калькулювання собівартості продукції на підприємстві

Процес виробництва продукції (робіт, послуг) вимагає виконання витрат. Визначення витрат зазначається у рядку бухгалтерського обліку (стандарт) 1 "Загальні вимоги до бухгалтерського обліку", а склад витрат-у рядку бухгалтерського обліку (стандарт) 16 "Витрати".

Матеріальні витрати-елемент витрат, що складається з витрат на матеріали, паливо, електроенергію та інші, використовувані в процесі виробництва продукції, робіт і послуг.

Враховуючи, що матеріальні витрати (запаси продукції, комплектуючих, електроенергії та ін.) займають значну частку в структурі собівартості продукції і вартості підприємств в цілому, питання правильного обліку і контролю матеріальних витрат на підприємстві вкрай актуальні. Відповідно до вимог Регламенту (стандарту) бухгалтерського обліку 16 "Витрати", до складу елемента "матеріальні витрати" входять витрати, витрачені в ставці:

- сировина та основні матеріали;
- придбані напівфабрикати і компоненти;
- паливо та енергія; - Будівельні матеріали;
- Запасна частина;
- упаковка та упаковка;
- допоміжні засоби та інші матеріали.

Кориспонденція рахунків для обліку матеріальних витрат (табл. 2.2).

Таблиця 2.2

Облік матеріальних витрат по СГПП «Рать»

№ з/п	Зміст господарських операцій	Проводка		Сума
		Дебет	Кредит	
1	Відпущені зі складу матеріали механічного цеху для виробництва продукції на виконання замовлень	231	201	534000
2	Відпущено зі складу запасні частини ремонтному цеху для здійснення ремонту обладнання	232	201	635000
3	Відпущені зі складу мастильні матеріали на утримання і поточний ремонт обладнання складському цеху	91	203	154000
4	Відпущені зі складу запасні частини ремонтному цеху для здійснення ремонту обладнання в цехах	93	806	100000
5	Спожито електроенергію, воду, газ на загально виробничі потреби складському цеху	91	803	1745,00
6	Спожито електроенергію, воду, газ ремонтного цеху для потреб збуту	92	803	12000
7	Відпущено зі складу матеріали на утримання поточного ремонту будівель житлово комунального господарства	94	201	8000,00
8	Списано витрати на електроенергію на освітлення будинку офісу	92	803	12000,00
9	Відпущено зі складу запасні частини ремонтному цеху для поточного ремонту власного обладнання	91	803	23000
РАЗОМ		x	x	

У підприємстві з "Рать" заданий рахунок відображав 23 прямих матеріальних, трудових та інших прямих витрат, а також накладні витрати і збитки від браку товарів (робіт, послуг), суми, пов'язані з кредитом, фактичні витрати виробництва закінчувалися виробництвом продукції і послуг (рахунки в ставці 91" виробничі витрати", 92" Адміністративні витрати", 93"збутові витрати").

Для узагальнення відомостей про втрати від браку у виробництві передбачений рахунок 24 "брак у виробництві", на дебеті якого відображені витрати по виявленому зовнішньому і внутрішньому браку. Кредит рахунку

24 відображають суми, що відносяться до зменшення вартості браку, а сума зводиться до вартості продукції, такої як збитки від браку, сума збитків щодо зменшення дефектної продукції (вартість відходів дефектної продукції, вартість утримання порушника браку і т.д.

Для обліку експлуатаційних витрат на організацію виробництва і управління окремими видами призначається рахунок 91 "загальні виробничі витрати".

Дебет рахунку 91 відображає суму визнаних витрат, кредит-щомісяця, для відповідного розподілу, амортизація за рахунком 23 "Виробництво"

Для обліку загальних економічних витрат, пов'язаних з управлінням і обслуговуванням підприємства на СГПП "Рать" передбачений рахунок 92 "Адміністративні витрати", дебет, що визначає суму визнаних адміністративних витрат, і кредит-амортизація на рахунок 79 "Фінансові результати"

До витрат, пов'язаних з продажем продукції, товарів, робіт, послуг рахунку 93 "Витрати зі збуту", дебету, що відображає суму визнаних витрат зі збуту, і позиції - амортизації на рахунок 79 "Фінансові результати".

Основною формою розподілу доходів для працівників є заробітна плата-ціна, що виплачується за використання праці [25, с.108].

Перехід до ринкової економіки визначає виникнення ринку праці і, отже, купівлю-продаж товарів. Вихідну позицію у з'ясуванні суті заробітної плати повинні зайняти потреби працівника. З урахуванням досягнутого рівня розвитку продуктивних сил їх можна звести до так званого споживчого кошика, тобто до певного набору продуктів харчування. Далі йде грошова оцінка продуктів харчування споживчого кошика з урахуванням деяких факторів оцінки робочої сили (кваліфікація працівника, його умови праці, співвідношення попиту і пропозиції для робочої сили). Все це формує вартість або ціну робочої сили. Потім ці витрати діляться на тривалість робочого дня (при тимчасовій оплаті) або на кількість продуктів, які повинні бути зроблені в цей робочий день (при оплаті акорду), і отримують так звану ціну праці.

Крім того, ціна праці порівнюється з мірою праці, тобто з обсягом роботи, яка повинна бути виконана працівником. Потім враховують фактичні витрати і результати робіт, за якими встановлюють грошову компенсацію (фактичну компенсацію). І, нарешті, на ринку (тобто у сфері товарообігу та нематеріальних послуг) працівник перетворює грошову оплату після споживання. Останній становить основну частку фонду продовольства і існує разом з його підтримуючими формами, такими як фонди суспільного споживання, доходи від підсобних господарств, індивідуальна праця тощо [20, с.235].

Отже, заробітна плата виражає як вартість товару робочої сили, так і оплату за працю, за витрати та їх результати, які визнаються ринком. Західні економісти давно визнали Сумісність заробітної плати і рівності заробітної плати для тих же витрат на робочу силу, які отримали визнання ринку.

Заробітна плата кожного працівника залежить від його кваліфікації, складності роботи, кількості і якості роботи, а максимальний розмір не обмежений і не може бути менше встановленого законом мінімального розміру заробітної плати. Мінімальна заробітна плата не включає надбавки, надбавки, премії та інші стимулюючі допомоги, допомоги з праці в шкідливих умовах праці та інші компенсаційні та соціальні допомоги.

Розмір оплати праці та умови його виплати вказані в договорі про заробітну плату, який є додатковим до трудового договору і укладений з кожним працівником. Тарифна система оплати праці включає в себе зарплати посадових осіб і погодинні тарифи. Розмір посадових зарплат встановлюється власником або уповноваженим ним органом відповідно до Положення та кваліфікації працівників. Система оплати праці на підприємстві щогодини-преміальна. Структура заробітної плати складається з основних, другорядних зарплат та інших стимулюючих і компенсаційних виплат.

Додаткова заробітна плата включає:

- Надбавка за роботу в шкідливих і важких умовах праці в розмірі 12% від посадового або погодинного тарифу.

- доплата за роботу ввечері -20%, вночі -40% за кожну годину роботи відповідним чином;

- оплата за роботу у вихідні та святкові дні проводиться в подвійному розмірі погодинного тарифу.

Кількість і розмір цих надбавок для конкретного співробітника не обмежені.

За колективним договором заробітна плата виплачується працівникам в оборотній касі два рази на місяць або переводиться на зарплатну карту в банку.

Основою для складання розрахункових і зарплатних списків є: графік роботи з розрахунку заробітної плати та всі інші виплати, засновані на часі-надбавки за роботу в нічний і надурочний час, виплати простоїв, за час інвалідності тощо); списки заробітної плати (за раніше видану передоплату за першу половину місяця) і т.д.

На сільськогосподарському підприємстві штатний розпис формується в основному по інженерно-технічним робітникам, і окремо по виробничим працівникам.

Положення про оплату праці діє до прийняття нормативних документів, що регулюють інший порядок оплати праці, встановлення надбавок та інших виплат стимулюючого характеру, премій і матеріальної допомоги.

Також у порядку оплати праці зазначено, що кожен працівник отримує особисту надбавку відповідно до робочого середовища та умов праці:

- за високі професійні навички-до 50% від посадової зарплати або тарифної ставки;

- за виконання збільшення обсягів робіт-до 50% від офіційної зарплати митного тарифу;

- за інтенсивністю роботи-до 50% від офіційної зарплати тарифної ставки;

На СГПП "Рать" з обліку вартості заробітної плати та соціального страхування відображаються такі проводки (табл. 2.3)

Таблиця 2.3

Облік витрат на оплату праці та соціальне страхування на СГПП «Рать»

№ з/п	Зміст господарських операцій	Проводка		Сума,грн
		Дебет	Кредит	
1	Згідно чинного законодавства здійснено нарахування до соціального фонду загально виробничого персоналу	91	65	4000,00
2	Згідно чинного законодавства здійснено нарахування до соціального фонду від ФОП адміністративному персоналу	92	65	5370,50
3	Нарахована зарплата загальноновиробничому персоналу	91	66	7100
4	Нарахована зарплата адміністративному персоналу	92	66	71700
5	Проведено нарахування до соціального фонду від фонду оплати праці робіт, що зайняті виготовленням поліпропіленової плівки	231	65	756,00
6	Нарахована заробітна плата робітникам, що зайняті виготовленням поліпропіленової плівки	23	66	2459,00
7	Здійснено нарахування з роботодавця до ПФУ працівника збуту	93	65	817,09
8	Здійснено нарахування з роботодавця до ПФУ іншого персоналу	94	65	329,17

Для узагальнення інформації про розмір нарахованої амортизації та інших прямих витрат за СГПП "Рать" є рахунки класу 9. За вартістю другорядного виробництва, рахунки класу 9 відображають суму амортизації з точки зору операційних витрат, адміністративних і розподільних витрат.

Метод амортизації компанія вибирає самостійно з урахуванням очікуваної процедури отримання економічної вигоди від її використання.

Амортизацію по СГПП "Рать" витрачає щомісяця незалежно від фінансових результатів підприємства.

Амортизація за кожен місяць по СГПП "Рать" за способом виробництва.(таблиця. 2.4)

Амортизація за весь строк корисного використання основних засобів розраховується за методом зменшення залишкової вартості. (таблиця. 2.5)

Таблиця 2.4

Розрахунок амортизації за способом виробництва за СГПП "Рать»

Місяці року	Фактичний обсяг виробництва, плівки ,кг.	Сума амортизації	Накопичена амортизація, грн..	Залишкова вартість, грн..
Звітний рік				
1	3200	$3200 \cdot 0,2 = 640$	640	31360
2	4000	$4000 \cdot 0,2 = 800$	1440	29920
3	3500	$3500 \cdot 0,2 = 700$	2140	27780
1	2	3	4	5
4	2800	$2800 \cdot 0,2 = 560$	2700	25080
5	2500	$2500 \cdot 0,2 = 500$	3200	21880

Таблиця 2.5

Розрахунок амортизації за методом зменшення залишкової вартості

Рік	Розрахунок	Сума амортизації (витрати),грн.		Накопичена амортизація грн.	Залишков а вартість
		За рік 2020	щомісяця		
1	$33000 \cdot 58,38/100$	19265	1605	19265	13735
2	$13735 \cdot 58,38/100$	8018	668	27283	5717
3	$5717 \cdot 58,38/100$	3337	278	30620	2380
4	$2380 \cdot 58,38/100$	1380	115	32000	1000

Таблиця 2.6

Кореспонденція рахунків з обліку амортизації , загальновиробничих та інших витрат на СГПП «Рать»

№ з/п	Зміст операцій	Кореспонденція рахунків		Сума
		Дебет	Кредит	
1	Нарахована амортизація основних засобів а) об'єктів виробничого призначення	91	131	6000
	б) об'єктів загальногосподарського призначення	92	131	6500
	в) об'єкти які забезпечують збут продукції	93	131	4500
	г) об'єктів які використовуються для	941	131	43000
1	2	3	4	5
	Виконання наукових досліджень та розробок			
	д) об'єктів житлово –комунального та соціально – комунального призначення	949	131	2340

Інші прямі витрати СГПП "Рать" включають в себе всі інші витрати виробництва, безпосередньо відносяться до конкретного об'єкта витрат, зокрема відрахування за соціальну діяльність, оренду земельних і майнових часток, амортизацію, збитки від браку, що впливають з вартості остаточно оформленої з технологічних причин продукції (продукції, вузлів, напівфабрикатів), зведені до його справедливої вартості, і витрати на виправлення такого технічно неминучого браку.

Наприкінці кожного місяця (або кварталу) рахунок № 91 закривається, а сума розподілених витрат списується на дебет рахунку № 23 "Виробництво" та № 90 "витрати на продаж". 92" Адміністративні витрати " відображає адміністративні витрати на обслуговування та управління підприємством. До них відносяться:

- загальні та корпоративні витрати (організаційні витрати, витрати на здійснення річних зборів, представницькі витрати і т.);

- витрати на відрядження та утримання управлінського апарату підприємства та інших Генштабів;

загальний-витрати на утримання основних засобів, інших матеріальних основних засобів про використання (операційний лізинг, страхування, амортизація, ремонт, опалення, освітлення, водопостачання, дренаж, захист);

- компенсації за професійні послуги (Юридичні, аудит, оцінка нерухомості і т.д.);

- витрати на зв'язок (пошта, телеграф, телефон, - телекс, факс і т. д);

- амортизація нематеріальних активів загального економічного використання;

- витрати на врегулювання спорів у судових органах;

- податки, збори та інші обов'язкові платежі, передбачені законом (крім вартості продукції, робіт, послуг);

- плата за білінгові послуги та інші послуги банків;

РОЗДІЛ 3. СПОСОБИ ОПТИМІЗАЦІЇ ВИРОБНИЧИХ ВИТРАТ НА ПІДПРИЄМСТВІ

3.1 Зарубіжний досвід управлінського обліку виробничих витрат на підприємстві

Адміністративний облік за кордоном є приватною справою, тому його організація і методологія регулюються тільки в межах юрисдикції окремої компанії. Спільними для всіх підприємств є тільки методичні методи управлінського обліку, які знаходяться в грошовій оцінці економічних явищ; в обліку економічних операцій (шляхом подвійного запису) і балансовому зводі поточних звітних даних на кінець звітного періоду.

Кожна іноземна компанія є самостійною економічною одиницею, яка сама спостерігає, відображає і контролює рух свого капіталу, економічні процеси і розрахункові відносини з іншими компаніями. Принцип ефективності менеджменту обумовлює необхідність виникнення управлінського обліку. Управлінський облік був сформований в США паралельно з традиційним бухгалтерським обліком в середині 20-го століття і відображає відносини в самій компанії.

Виникнення управлінського обліку пояснюється тим, що традиційні методи виробничого (розрахункового) обліку не відповідають вимогам керівництва. У передових країнах Заходу управлінський облік як особлива область теоретичних і практичних знань з'явився в 50-х роках, але широко використовувався в 60-х-70-х роках як альтернатива фінансовому обліку (financial accounting), хоча окремі положення його концепції і методики виникли на початку 20-х рр. На перших етапах розвитку управлінський облік називається калькуляцією, потім виробництвом, і поступово методи і прийоми виробничого обліку стали наближатися до бухгалтерського обліку, який тепер називається.

Тобто поступово в різних країнах термін " виробнича Бухгалтерія "був замінений "управлінською бухгалтерією". Однак це була не тільки зміна

термінології, а й велика організаційно-методична перебудова системи обліку. Це сприяло поділу на дві галузі: фінансову та управлінську бухгалтерію.

У цей час компанії почали створювати дві бухгалтерії - фінансову та управлінську, кожна з яких мала своє призначення (завдання), Завдання та функції. Передумовою поділу (поділу, поділу) було і складання розрахункової заборгованості. Надалі розвиток і вдосконалення управлінського обліку здійснювалося в рамках (межах) національних систем бухгалтерського обліку різних країн.

У зв'язку з цим виникла необхідність глибокого економічного дослідження природи, сутності та змісту управлінського обліку в ситуаціях переходу до ринку, його фундаментальних теоретичних основ, а також визначення місця управлінського обліку в управлінській інформаційній базі

У Франції адміністративний рахунок використовується терміном "аналітичний облік", а в Німеччині поняття «адміністративний рахунок» набагато більше, ніж в англосаксонських країнах. По суті, за змістом аналогом управлінського обліку в Німеччині є контроль.

Посада контролера була вперше введена в залізничній компанії Atihison, Toreka і Santa Fe Railroad в 1880 році, а в 1892 році вона з'явилася в General Electric.

Пізніше, в 20-х роках ХХ функція контролера стала поширеною в американських компаніях [5.с.14].

Зростання вимог до системи обліку призвело до передачі функцій скарбника службі контролера, яка традиційно очолювала управління фінансами.

Розвиток управлінського обліку призвів до подальшого розширення функцій контролера, який брав безпосередню участь у процесах планування і контролю.

Типова структура керівництва американської компанії може бути представлена схематично (рис.3.1).

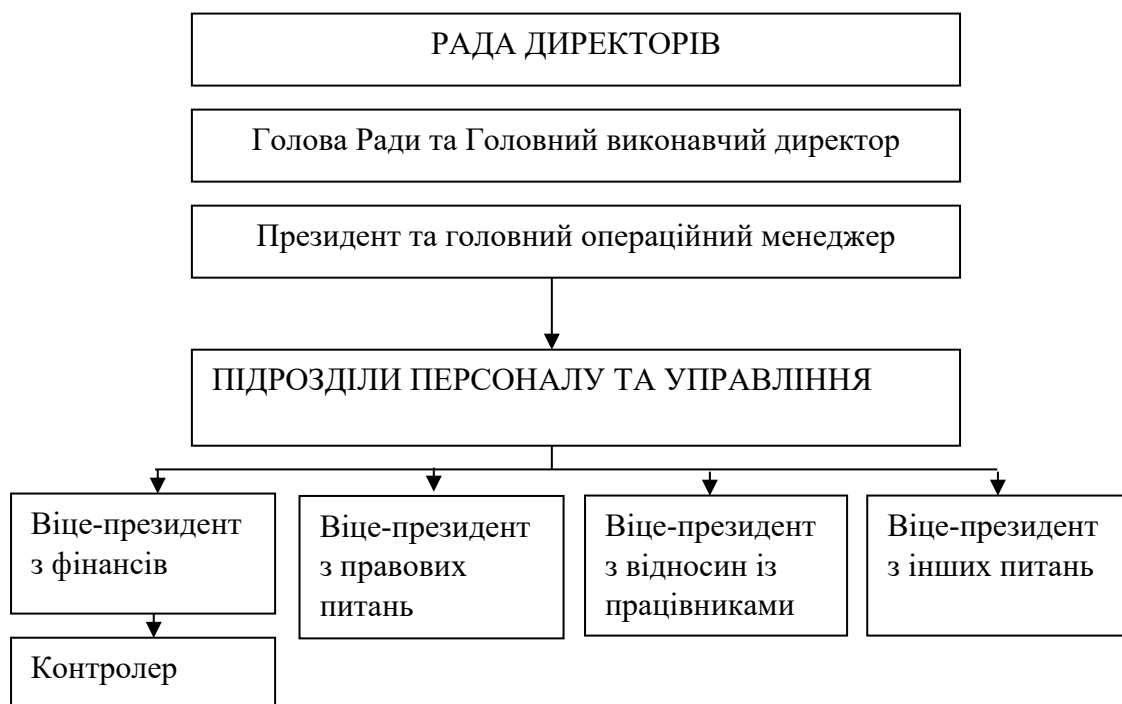

Рис. 3.1. Фрагмент організації структури організації

У Німеччині існує позиція контролера в середніх і великих компаніях, що використовують систему управління. Контрольний відділ виконує функції внутрішнього обліку, статистики, планування, прогнозування, контролю та аналізу. В американських компаніях сферою діяльності контролера є фінансовий і внутрішній бухгалтерський облік, а в німецьких компаніях сферою діяльності контролера є тільки внутрішній бухгалтерський облік. У країні з перехідною економікою, особливо в Україні, місце адміністративного обліку багато в чому залежить від того, яку концепцію: американську чи німецьку – застосовує компанія.

Незалежно від підходу до організації управлінського обліку значна частина інформації про витрати формується в системі бухгалтерського обліку. Аналіз рахунків за кордоном показує, що, незважаючи на різноманітність їх міжнародної практики, має два основних підходи до структури плану рахунків: двох кругів - принцип, тобто відокремлення двох автономних систем рахунків відповідно до цілей фінансового та бухгалтерського обліку; інтегрований принцип, рахунки обліку витрат з рахунками фінансового та бухгалтерського обліку.

Перший підхід реалізується майже в 80 країнах, у тому числі в більшості країн ЄС (Франція, Німеччина, Бельгія, Швейцарія, Іспанія, Португалія).

Другий підхід характерний для компаній так званої англосаксонської групи (США, Великобританія, Австралія, Канада).

Більшість промислових підприємств в США, Великобританії, Канаді та інших країнах англосаксонської групи використовують інтегровану систему обліку, яка дозволяє розрахувати вартість обраної продукції і контролювати витрати на її виробництво.

Розвиток західного бухгалтерського обліку характеризується загальними тенденціями і специфічними особливостями. Поняття управління законопроектом закріплюються міжнародними нормами фінансового та адміністративного законопроекту в лютому 1989 року Комітетом з управління обліку та фінансів бухгалтерського обліку Міжнародної федерації бухгалтерів виставлених норм, з метою сприяння розвитку та використання рахунку адміністрації в практиці різних країн.

Серед зарубіжних методів обліку загальних витрат найбільш відомими є: метод однорідних розділів, стандартна вартість і метод нормативного розподілу постійних витрат. Метод однорідних розділів використовується в основному у Франції і в країнах, що дотримуються французької системи обліку. Під однорідним розділом розуміються корпоративні одиниці, розділені в бухгалтерському обліку, за якими витрати групуються до включення у вартість відповідних продуктів, у тому числі, якщо вони не можуть бути віднесені безпосередньо до цих продуктів. У більш широкому сенсі однорідний розділ ототожнюється з центром відповідальності. Сутність методу однорідних секцій характеризує така схема (рис. 3.2).

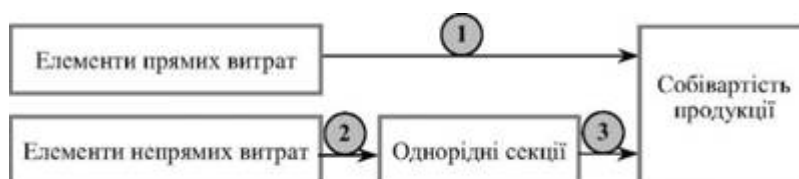

Рис. 3.2. Економічний зміст методу однорідних розділів:

- 1-пряме віднесення відповідних витрат до собівартості виробництва;
- 2-розподіл непрямих витрат між однорідними розділами;
- 3-включення на основі попереднього розрахунку вартості одиниці трудової секції у вартість готової продукції.

Щоб розділи можна було визнати одиничними, їх діяльність повинна вимірюватися єдиною одиницею (одиницею праці), яка, по-перше, характеризує діяльність секції і змінюється відповідно вартості секції, а по-друге – дозволяє розділити витрати секції, тобто пов'язана з виробленою компанією продукцією, виконаними роботами або послугами.

Одиницями роботи можуть бути: кількість вироблених продуктів або послуг; вартість покупок або продажів; фактично витрачений час тощо.

Метод бухгалтерського обліку полягає в тому, що підприємство поділяється на однорідні секції (майстерні, відділи, служби), розподіляє між ними непрямі витрати, визначає для кожного розділу суму витрат, віднесених до продукції або замовлень, вироблених на виробництві, послуги відповідного розділу (відповідно до обсягу споживаних одиниць і вартості одиниці).

Метод однорідних розділів замінений емпіричним методом, в якості накладних витрат розглядаються витрати на виробництво пропорційно встановленим підприємствам за загальним розподілом баз. Емпіричний метод традиційно використовується у вітчизняній практиці, де його вдосконалення йшло по детальній лінії угруповання непрямих витрат за напрямками (розробка нових виробів, витрати на технічне обслуговування та експлуатацію обладнання, загальні витрати на виробництво і т.д.) і методи їх розподілу на основі відповідних баз.

Перевага методу однорідних розділів полягає в тому, що витрати, розподілені по декількох розділах, засновані на основах, які носять характер певного типу загальних витрат. Наприклад, амортизація та оренда пропорційні площі, яку займає відповідна ділянка; страхові витрати пропорційні вартості об'єктів страхування; витрати на технічне обслуговування та ремонт обладнання пропорційні вартості цього обладнання тощо.

На думку деяких дослідників зарубіжного досвіду управлінського обліку, впровадження в практику методу однорідних відділів сприяє вирішенню таких завдань:

- домогтися більш високої точності розрахунку за рахунок застосування кращих методів розподілу непрямих витрат, ніж при інших методах розрахунку загальної вартості виробництва;
- використання більш широкого спектру базового розподілу непрямих витрат в залежності від умов компанії;
- аналіз результатів центрів відповідальності в системі управлінського обліку та організації на цій основі контролю керівництва.

3.2 Шляхи зменшення собівартості продукції на підприємстві

Собівартість продукції - це грошова форма витрат на її виробництво, виробництво і збут. Відображаючи рівень собівартості продукції, комплекс витрат характеризує ступінь використання всіх ресурсів підприємства, а отже, і рівень техніки, технології та організації виробництва.

Чим краще працює підприємство, інтенсивніше використовує виробничі ресурси, успішно вдосконалює техніку, технології та організацію виробництва, тим нижча собівартість продукції. Тому вартість є одним з найважливіших показників ефективності виробництва. Собівартість продукції має тісний зв'язок з ціною. Це проявляється в тому, що вартість служить основою ціни товару і його нижньою межею для виробника.

При розрахунку собівартості продукції важливо визначити склад витрат, які в неї входять. Відомо, що витрати компанії відшкодовуються за рахунок двох власних джерел: витрат і прибутку. Тому питання про склад витрат, включених у вартість, є питанням їх розмежування між зазначеними джерелами компенсації. Загальний принцип цього розрізнення полягає в тому, що за рахунок витрат повинні відшкодовуватися витрати підприємства, що забезпечують просте відтворення всіх факторів виробництва; Предмети, засоби праці, робоча сила і природні ресурси.

Відповідно до цього в собівартість продукції включені витрати на:

- дослідження ринку та визначення потреб у продукції;
- підготовка та розробка нових продуктів;
- виробництво, в тому числі вартість сировини, матеріалів, енергії, амортизація основних засобів, оплата персоналу;
- технічне обслуговування та управління виробничим процесом;
- продаж продукції (упаковка, транспортування, реклама, комісійні витрати і т.д.);

- розвідка, використання та захист природних ресурсів (витрати на розвідувальні роботи, збори за воду, деревину, витрати на рекультивацію землі, захист повітряних, водних басейнів);
- вербування та навчання;
- поточна раціоналізація виробництва (вдосконалення технології, організація виробництва, праці, поліпшення якості продукції), за винятком інвестиційних витрат.

Треба мати на увазі, що з різних причин на практиці спостерігається повна відповідність між фактичними витратами виробництва і витратами виробництва. Таким чином, за ними витрати не включаються до витрат, а відшкодовуються прибутком або джерелами витрат на підготовку і розробку нової продукції серійного і масового виробництва.

У той же час існують витрати, які включені в собівартість виробництва, але не мають прямого зв'язку з виробництвом. До них відносяться оплата терміну державних обов'язків працівниками підприємства, скорочення робочого дня підлітків, матерів, які мають дітей віком до одного року та ін.

Непродуктивні витрати підприємства, пов'язані з виробництвом (втрати комітету, нестача і псування матеріалів, простої і т.д.), включаються до фактичних витрат виробництва, а збитки від порушення договорів з іншими підприємствами і організаціями (штрафи) відшкодовуються прибутком.

Склад витрат, включених у вартість, не залишається незмінним. Це може щось змінити з різних практичних міркувань. Але загальна тенденція таких змін повинна бути повним відображенням у собівартості фактичних витрат на виробництво продукції.

Існує безліч способів зниження собівартості продукції: це використання менш дорогих матеріалів, це поліпшення процесу виробництва, Автоматизація робочих місць і скорочення числа співробітників, це співпраця з іншими компаніями, які можуть виробляти певні компоненти за нижчими цінами тощо.

Однак є багато проблем, пов'язаних з цим. Таким чином, зниження витрат на придбання якісних матеріалів і заміну дешевше може привести до зниження якості кінцевого продукту, а це може негативно позначитися на продажу продукції. Скорочення числа співробітників і автоматизація виробництва на перших етапах вимагають значних інвестицій і тому подібного.

Найбільш ефективним способом зниження собівартості продукції є впровадження економічних технологій виробництва, прийняття світового досвіду зниження собівартості продукції. Таким чином, Японія навчилася економити все: електроенергію, метали, робочу силу для створення більшості матеріальних продуктів. Чому ми не можемо прийняти ваш досвід? Ресурсозберігаючі технології - це вихід для українського товаровиробника.

Важливо також дотримання всіх основних принципів ефективного розміщення продуктивних сил: це скорочення шляхів між виробником і покупцем, між виробничою і товарною базою.

Дотримання загальних економічних принципів і законів-важливий спосіб зниження собівартості продукції, що не приводить до погіршення кінцевого продукту і дає вітчизняному товаровиробнику можливість отримувати додаткових покупців і додаткові доходи.

3.3 Удосконалення процесу управління витратами на підприємстві

Управління витратами-це процес цілеспрямованого формування витрат за типом, місцем і носієм під постійним контролем і сприянням їх скорочення. Це важлива функція економічного механізму будь-якого підприємства.

Першою особливістю витрат як суб'єкта управління буде їх динаміка. Вони знаходяться в постійному русі, зміні. Так, в ринкових умовах економіки постійно змінюються ціни на придбану сировину і матеріали, комплектуючі та продукти, тарифи на електроенергію і послуги (зв'язок, транспорт і т.д.)

Друга особливість витрат як об'єкта управління полягає в їх різноманітності, що вимагає застосування широкого спектру прийомів і методів в управлінні.

Третя особливість витрат-труднощі їх вимірювання, обліку та оцінки. Абсолютно точних методів вимірювання та обліку витрат не існує.

Четверта особливість-складність і суперечливість впливу витрат на економічний результат.

Управління витратами є частиною всього процесу управління компанією і направлено на вирішення наступних завдань:

- 1) Організація контролю за ходом господарської діяльності підприємства;
- 2) виявлення тенденцій у розмірі та структурі собівартості продукції та оцінка впливу окремих факторів на рівень собівартості продукції та собівартість обробки;
- 3) визначення резервів економії та способів підвищення ефективності собівартості продукції та обігу;
- 4) обґрунтування величини собівартості продукції за плановий період;
- 5) Підготовка інформаційної бази для прийняття управлінських рішень у сфері ціноутворення та формування виробничої програми.

Процес управління витратами є складним процесом і включає в себе наступні елементи:

1. Організація обліку витрат на виробництво і лікування.
2. Аналіз витрат на виробництво.
3. Нормування витрати матеріалів і робочої сили.
4. Планування собівартості продукції. Здійснюється для визначення планової вартості кожної продукції та планової вартості валової та товарної продукції.

5. Визначення шляхів і розробка заходів щодо зниження витрат і підвищення ефективності виробничих витрат і обробки. Всі елементи процесу управління витратами виробництва тісно пов'язані між собою і утворюють відповідну систему управління.

Управління витратами на підприємстві призначене для вирішення наступних основних завдань:

- виявлення ролі управління витратами як фактора підвищення економічних результатів;
- визначення вартості основних етапів життєвого циклу продукту, управлінських функцій на підприємстві;
- розрахунок витрат на операційні та географічні сегменти, виробничі одиниці підприємства;
- розрахунок необхідних витрат на одиницю виробництва (роботи, послуги);
- підготовка інформаційної бази, що дозволяє оцінювати витрати при виборі та прийнятті економічних рішень;
- визначення технічних методів і засобів вимірювання та контролю витрат;
- визначення резервів скорочення витрат на всіх етапах виробничого процесу і у всіх виробничих підрозділах підприємства;
- вибір способів нормування витрат;
- вибір системи управління витратами відповідно до умов роботи підприємства.

Завдання управління витратами повинні вирішуватися в комплексі. Тільки такий підхід приносить свої плоди і сприяє різкому зростанню економічної ефективності компанії. Виконання керуючих функцій в повному обсязі для всіх елементів являє собою цикл впливу керуючої підсистеми (суб'єкта управління) на керовану підсистему (об'єкт управління).

Отже, управління витратами – це динамічний процес, що включає управлінські дії, метою яких є досягнення високого економічного результату діяльності підприємства.

ВИСНОВОК

Виробництво – один з основних процесів господарської діяльності будь-якого підприємства. Основна мета реалізації виробничого процесу - отримання економічної вигоди, тобто прибутку. Основним фактором, що впливає на розмір прибутку, є витрати, що виникають в результаті здійснення господарської діяльності. Тому всі зусилля керівників спрямовані на те, щоб контролювати їх розмір і, по можливості, зменшувати їх розмір. Виходячи з цього, основними визначеннями в адміністративному обліку є витрати.

Як правило, вартість – це різні речовини і сили природи, що використовуються у виробничому процесі для виробництва нового продукту праці. В умовах товарного виробництва грошовий вираз суми витрат на виробництво того чи іншого продукту називається собівартістю. Зміст термінів собівартості і собівартість об'єднуються в понятті собівартості продукції.

Корпоративні витрати можуть бути класифіковані за різними ознаками. Класифікація витрат необхідна для визначення вартості продукції і, отже, ціноутворення. Велике значення має класифікація витрат в управлінні і, перш за все, в розрахунку собівартості продукції для різних управлінських потреб. У сільськогосподарських підприємствах експлуатаційні витрати групуються за такими економічними елементами: матеріальні витрати, витрати на заробітну плату, відрахування по соціальній діяльності, амортизація та інші експлуатаційні витрати.

Так, в ході роботи було розглянуто і проаналізовано ряд літературних і періодичних видань. Відповідно до завдань в перших главах роботи були розкриті питання: Що таке управлінське рішення, яке місце займає інформація в управлінні і при підготовці управлінських рішень, джерела допомагають керівнику організації або підприємства отримувати необхідну для управління інформацію і приймати правильні рішення.

Що стосується загальних витрат виробництва, то їх розподіл, крім суми податків і орендних платежів, відбувається пропорційно прямим витратам. Розмір податків і орендних платежів троянд виплачується пропорційно площі сільського господарства.

На СГПП «Рать» необхідно удосконалювати організаційну структуру підприємства. Також вибрати окрему посаду старшого бухгалтера або створити окремий відділ з підпорядкуванням фінансового менеджера головному бухгалтеру, так як на підприємстві здійснюється велика кількість продукції.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Закон України “Про внесення змін до Закону України ”Про оподаткування прибутку підприємств”, затверджений Постановою ВРУ №283/97 від 22.05.97 р. (із змінами).
2. Закон України “Про податок на додану вартість”, затверджений Постановою ВРУ №168/97 від 03.04.97 р. (із змінами №2831-III від 29.11.2001 р.).
3. Закон України “Про систему оподаткування”, затверджений Постановою ВРУ №77 від 18.02.97 р. (із змінами №2740-III від 20.09.2001 р.).
4. Закон України «Про податок з доходів фізичних осіб» від 22.05.2003 р. № 889-IV.// ВВР. – 2003. — №28. – Ст. 127.
5. Закон України “Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні”, Постанова ВРУ №996-XIV від 16.07.99 р.
6. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 2 “Баланс”, затверджений наказом Міністерства фінансів України від 31.03.99р. №87// Бухгалтерський облік і аудит — 1999. — №6.- С.17-20.
7. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 17 «Податок на прибуток», затверджений наказом Міністерства фінансів України №353 від 28.12.2000р.// Бухгалтерський облік і аудит — 2001. — №2. -С.7-12.
8. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 3 «Звіт про фінансові результати», затверджений наказом Міністерства фінансів України №87 від 31.03.99р.// Бухгалтерський облік і аудит — 1999. — №6. — С.21-26.
9. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 15 «Дохід», затверджений наказом Міністерства фінансів України №87 від 29.11.99р.// Бухгалтерський облік і аудит — 1999. — №12. — С.30-35.
10. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 16 «Витрати», затверджений наказом Міністерства фінансів України №87 від 29.11.99р.// Бухгалтерський облік і аудит — 1999. — №12. — С.35-36.

11. Про документальне забезпечення записів в бухгалтерському обліку: Положення, затверджене Наказом Міністерства фінансів України від 24.03.95р. №88// Галицькі контракти — 1996. — №19.-С.17-20.
12. Про затвердження Плану рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій, затверджене Наказом МФУ №291 від 30.11.99 р.
13. Інструкція про застосування Плану рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій, затверджене Наказом МФУ №291 від 30.11.99 р.
14. Берсуцкий Я. Г., Дугинская И. А., Дугинский Б. Л. Анализ хозяйственной деятельности предприятия: Учеб. пособ. — Донецк: ДИЭХП, 2000. — 180 с.
15. Білик М. Д., Полятикіна Л. І. Основи аудиту. — Суми: Слобожанщина, 1999. — 295 с.
16. Білуха М. Т. Аудит у бізнесі. (Посібник для бізнесменів). — Дніпропетровськ: Преском, 1994. — 394 с.
17. Буряковский В.В. и др. Налоги: Учеб.пособие.- Днепропетровск: Пороги, 1998.- 611с.
18. Бутинець Ф.Ф. Бухгалтерський фінансовий облік, — Житомир: ПП Рута, 2000.-С.365-376.
19. Бутинець Ф.Ф. Теорія бухгалтерського обліку: Підручник. — 2-ге вид., доп. і перероб. — Житомир: ПП “Рута”, 2000. — 608 с.
20. Бухгалтерський облік за національними стандартами. — Т.: Економічна думка, 2000. — 236 с.
21. Введення в проектний аналіз: Практикум / Чернівецький національний університет ім. Юрія Федьковича / С. В. Ксьондз. — Чернівці: Рута, 2001. — 100 с.
22. Величко О. Г., Голов С. Ф. Бухгалтерський облік і фінансова звітність в Україні. — Д.: ТОВ «Баланс-Клуб», 2000. — 768 с.
23. Голов С., Пархоменко В. Новий План рахунків: побудова і застосування // Бухоблік і аудит. — №1. — 2000. — С. 21-22.

24. Грабова Н. М. Теорія бухгалтерського обліку: 2001 : Навч. посіб. / М.В. Кужельний (ред.). — 6.вид. — К. : А.С.К., 2001. — 266 с.
25. Грабова Н. М., Кривоносов Ю. Г. Облік основних господарських операцій в бухгалтерських проводках: Навч. посіб. — К. : А.С.К., 2001. — 416 с.
26. Грабова Н.Н., Добровский В.Н. Бухгалтерский учет в производственных и торговых предприятиях, 2000.: Учеб. Пособие для студентов вузов / Под. ред. Н.В. Кужельного. — К.: А.С.К., 2000. — 624 с.
27. Гридчина М.В., Вдовиченко Н.И., Калина А.В. Налоговая система Украины: Учеб.пособие.- К.: МАУП, 2000.- 128с.
28. Демиденко Л.М. Удосконалення прямого оподаткування у напрямку інтеграції в ЄС // Фінанси України. — 2000. — №4.
29. Дерій В. А. Контроль і ревізія: Курс лекцій. — Бучач: МІФ, 2000. — 54 с.
30. Дерій В. А., Кізима А. Я. Аудит: Курс лекцій / Тернопільська академія народного господарства. — Т.: ТАНГ, 2001. — 76 с.
31. Дорош Н. І. Аудит: методологія і організація. — К.: Товариство «Знання» КОО, 2001. — 402 с.
32. Завгородний В.П. Бухгалтерський учет в Украине с использованием национальных стандартов : Учебное пособие – 5-е издание, перер. и дополн. — К.: А.С.К.,- 2002. — 847 с.
33. Загородній А.Г., Єлисеєв А.В. та ін. Аудит. Теорія та практика: Навчальний посібник – Львів: “Львівська політехніка”, 2003.- 362с.
34. Іващенко В. І. Економічний аналіз господарської діяльності: Навч. посіб.— К.: ЗАТ «Нічлава», 1999. — 204 с.
35. Кармайкл Д., Бенис М. Стандарты и нормы аудита. — М. Аудит; ЮНИТИ, 1995. — 421 с.
36. Кириленко О.П. Класичні засади оподаткування у вітчизняній системі // Фінанси України. — 1999. — №11.
37. Коробов М. Я. Фінансово-економічний аналіз діяльності підприємств: Навч. посіб. — К.: Товариство «Знання» КОО, 2001. — 378 с.

38. Кравченко Л. И. Анализ хозяйственной деятельности в торговле: Учебник. — Минск: Вышэйшая шк., 1995. — 415 с.
39. Куліш С. А., Коростишев О. В. Теорія аналізу господарської діяльності: Навч. Посібник / Харківський держ. економічний ун-т. — Х., 1995. — 62с.
40. Лекарь С. Сплата податку з власників транспортних засобів у 2002 р. та завдання на 2003р.//Вісник податкової служби України. — 2003.- № 7
41. Любушин Н. П., Лещева В. Б. Анализ финансово-экономической деятельности предприятия: Учеб. пособие. — М.: ЮНИТИ-ДАНА, 1999. — 471 с.
42. Людмила Косміна. ПДВ: зміни в оподаткуванні // Вісник податкової служби України. —2003.-№11-12
43. Панасюк В.М. Податковий облік: Навчальний посібник. — Тернопіль: Карт-бланш, 2002. — С.147.
44. Пархоменко В. М. Бухгалтерський облік в Україні: Нормативи. Коментарі. — Луганськ: «Футура» ДСД «Лугань», 2001. — 368 с.
45. Руденко Л. В., Подольська В. О. Аналіз фінансово-господарської діяльності підприємства: Навч. Посіб. / Укоопспілка; Навчально- методичний центр «Укоопосвіта». — К., 2000. — 422 с.
46. Савицкая Г. В. Анализ хозяйственной деятельности предприятия: Учеб. пособие. — Минск: ООО «Новое знание», 2001. — 688 с.
47. Синельников Б.В., Хорошилова Н.А. Податкова політика як фактор виходу з економічної кризи // Фінанси України. — 2001. — №2.
48. Сичевський Володимир. Податок на прибуток підприємств у сучасних умовах // Вісник податкової служби України — 2003.- №6.
49. Сівак О., Осейко Н. Бухгалтерський облік за допомогою персонального комп'ютера — К.: РВО “Поліграфкнига”, 1993. — 320 с.
50. Словінська Л.Г. Бухгалтерський облік: Навчальний посібник для самостійного вивчення дисципліни — К.: КНЕУ , 2002.-370 с.
51. Суботович Ю.Л. Податок на прибуток — регулятор підприємницької діяльності // Фінанси України. — 2001. — №12.

52. Телішук М.М. Актуальні проблеми співвідношення прямих і непрямих податків // Фінанси України. – 2001. — №2.
53. Ткаченко Н. М. Бухгалтерський фінансовий облік на підприємствах України: Підручник. — К.: А.С.К., 2000. — 784 с.
54. Ткаченко Н.М. Облік виробничої собівартості та рентабельності виробництва продукції. Визначення ціни продажу / / Все про бухгалтерський облік. – 2000. № 70. – С.4
55. Ткаченко Н.М. Теоретико-методологічні проблеми формування бухгалтерського фінансового обліку. – К.: А.С.К., 2001. – 348 с.
56. Усач Б.Ф. Аудит : Навч. посібник – К.: Знання Прес, 2002.-223 с.